

SÖKAREN

NR10

1979

LÖSNUMMERPRIS 7:00 inkl. moms

Ulla Sallert har tidigare skrivit en astrologibok, och nu en fastebok. Om astrologin säger hon att den hjälper oss att förstå, och därmed även kunna nå, varandra. Vegetarism och fasta är för henne medel att bevara hälsan. Åsa Freij berättar om Ulla med början på sidan 2.

ULLA SALLERT litar till astrologin

Astrologi är ett sätt att leva, tycker Ulla Sallert. Och för henne är det rätt sätt att leva. Astrologi ger oss självkännedom och insikt om hur andra fungerar.

Reportage Åsa Freij

– Varför tror du på astrologi, Ulla Sallert?

Ulla svarar på det enda sätt hon tycker att man kan svara: att hon erfarit att astrologin *fungerar*. För den kan inte bevisas på annat sätt. Den är inte mätt, vägd, testad i ett provrör eller har på något annat sätt visat att den är vetenskapligt giltig.

Hon har jämfört sitt liv med den bild av det som hennes horoskop ger. Och hon har gjort samma jämförelse mellan andras liv och horoskop och funnit, till en början med stigande förvåning, att det finns en överensstämmelse. Hon tycker också att hon genom horoskopet fått en förklaring till varför hon är som hon är... på ett sätt som ingenting annat kunnat göra.

– Det funkar, säger Ulla på sitt okonstlade sätt och smuttar på en kopp örtté.

– Vegetarism, hälsokost och intresse för företeelser som yoga, astrologi och andligt sökande hör ihop, menar hon. Det gamla talesättet att "summan av lasterna är konstant" stämmer knappast. Snarare är det så att en last drar andra med sig. Och slopandet av en last leder till att också andra laster försvinner. Intresse för andliga ting medför att lusten att äta kött försvinner, medan önskan att bli lättare och klarare både fysiskt och psykiskt tilltar, liksom det intuitiva intresset att lära mer. Det kan också börja med en omläggning av kosten till vegetarisk föda, vilket sedan påverkar ens intressen, känslighet och inställning till livet.

Upptäckten av fastan och övergången till vegetarism kom för Ulla ungefär samtidigt, för ca 10 år sedan.

– Men astrologin hade jag upp-

täckt redan 1954. Jag hade tidigare haft ett måttligt intresse för att läsa, men när jag blev intresserad av astrologi satte jag igång att sluka böcker, studera och iakttä. Det var ett behov som jag varken kunde eller ville tona ner.

– Det började av en slump, som så mycket annat. Jag fick se en artikel av den kände astrologen Francesco Waldner i en schweizisk tidning, som min svärmor prenumerade på. Och då, äntligen, upplevde jag att jag fick en glimt av insikt om varför jag är som jag är. Sedan dess har jag förstått mer och mer. Astrologin har varit en väldig hjälp för mig. Och den borde vara det på samma sätt för alla, inte minst i samvaron med andra.

Ulla går så långt att hon tycker att det nästan borde vara vars och ens skyldighet att lära sig en del astrologi för att bättre kunna förstå såväl sig själv som andra, och därmed bli mer förstående och tolerant. Varför ödsla ett halvt liv på att lära känna en person då man s a s kan få "stalltips" med hjälp av astrologin.

– Många dåliga mänskliga relationer kunde säkert förbättras med astrologins hjälp, fortsätter Ulla. Många äktenskap skulle nog vara lyckligare och många skilsmässor onödiga.

– I parförhållanden är det ofta "Venus" som ställer till det. Båda parter borde veta var den andra har sin Venus, hur hans känsloliv är beskaffat. Man har så olika behov av att uttrycka känslor, av fysisk kontakt, av intensitet och av rytm. Vad som av den ena parten kan betraktas som bristande kärlek hos den andra, kan vara en astrologiskt förklarbar olikhet i sättet att vara.

– Detta med den varierande rytmen som vi arbetar med är oerhört viktigt att vara medveten om. Det är så lätt för den snabba, spontana och kanske litet slarviga personen i

ett lufttecken att irritera sig på den långsammare noggranna jordteckenmänniskan. Och tvärtom.

Ett annat sammanhang där astrologiskt kunnande är ovärderligt, enligt Ulla Sallert, är i relationen föräldrar – barn. Föräldrar har god hjälp av att veta sitt barns horoskop. Då kan de undvika att i missriktad välvilja försöka tvinga in sina barn i former som de inte passar i. Och de skulle förstå deras reaktioner och bete sig på ett kanske helt annat sätt än de gör utan denna insikt.

– Och det är så intressant med barn ur astrologisk synpunkt. De är sina tecken rakt upp och ned. De är som oslipade diamanter.

Ulla säger också att många tror att man är låst i ett mönster i och med att man lever med astrologin. Men i själva verket är det tvärtom.

– Det är först när man ser sina svagheter som man kan angripa dem. Och lika viktigt är det att kunna se sina möjligheter för att kunna använda dem. Ju medvetnare man blir, desto mer kan man undvika att vara ett offer för sina tankar, känslor och handlingsmönster – och bli allt friare.

– Det är vanligt att man ser en massa fel hos sig själv och tror att man är ensam om dem och begraver sig i komplex. Det är svårt att bli kritiserad direkt av en annan person. Det är lättare att läsa i en neutral bok om hurdan man är. Och att man inte är ensam om det!

Ulla framhåller att hon inte är någon astrolog och inte ställer andras horoskop.

– Man får akta sig! Det är känsligt allt det här, såväl astrologin som vegetarismen och sökandet, säger hon. Inte minst i min bransch. Man har t o m sagt åt mig att hemlighålla att jag fastar. Jag har säkert betraktats som litet underlig av många och har t o m förlorat en del bekanta. Så jag får kanske betala ett pris för mina intressen. Men det är ändå självklart för mig att fortsätta. Jag anser inte att mitt artistiska liv tar skada utan tvärtom fördjupas och vitaliseras. Men visst håller jag igen något med hänsyn till min yrkesutövning, annars skulle jag nog vara mer extrem.

– Tidigare har jag ibland betraktat mig själv med viss förvåning, när jag försakar så mycket för det här. Jag var ett slag nästan rädd att det var en svaghet eller ett ålderstecken, att det inte längre betydde lika mycket som förr att stå på en scen och bli applåderad. Men astrologin lärde mig hur människor

utvecklas och genomgår förändringar i sitt liv. Det är vanligt att man i mogen ålder får en ny entusiasm i en ny riktning. Man upptäcker ett, enligt astrologisk värdering, sannare jag inom sig. Rollerna som vi alla spelar – inte bara skådespelare – börjar försvagas och ett mer äkta jag, som agerar som det är, börjar träda fram.

Den skeptiska inställning som folk i allmänhet har till astrologi har Ulla Sallert all förståelse för. Läser man bara de oerhört generella horoskop, som publiceras i många tidningar, kan man med all rätt bli misstänksam. Men det är synd om detta avskräcker i stället för att väcka intresse för vidare studier. Tyvärr, säger Ulla, låter de flesta sitt umgänge med astrologin stanna vid den flyktiga bekantskap som tidningshoroskopen ger. De känner sig också kategoriserade av dem,

på ett otrevligt sätt lika tusentals andra.

– Men så är det inte alls, vill Ulla starkt framhålla. Det är ju inte så att man bara är oxen eller skytten eller jungfrun tillsammans med massor av andra människor. Det finns så oerhört mycket mer som spelar in och ger en astrologisk helhetsbild som är unik för varje individ.

– En skicklig och seriös astrolog kan arbeta en vecka med att få fram en människas personliga, detaljerade horoskop!

– Det finns bluffmakare och dåliga amatörer i den här branschen liksom i alla andra, säger Ulla, men hon vill framför allt framhålla att det finns utomordentligt skickliga astrologer också, vilka har gett många ovärderlig hjälp till självkännedom, utveckling och ett rikare liv.

– Ju mer man tränger in i astrologin, desto mer övertygad blir man. Den erfarenheten har jag och många andra gjort, säger Ulla Sallert.

Så är vi vana att se, och höra, Ulla Sallert: skönsjungande på scenen.

ULLA SALLERT hos Måndagsgruppen underhåll med sång och lovsjög fastan

Reportage Åsa Freij

– Det här handlar också om att välja, sa Ulla Sallert, när hon dagen efter den stora valdagen talade i Medborgarhusets stora sal i Stockholm om *Den helande fastan och grönt liv*.

Vi står alltså inför viktiga val även när det gäller vår hälsa. Vi håller på att bygga upp en värld som vi inte vill ha. Det är dags att vi tar saker i egna händer, där vi kan, och gör någonting åt detta.

I Ulla Sallert har hälsokostarna fått en fin PR-kvinna, som sjunger fastans och vegetarismens lov. Hon inte bara talar och skriver väl för det hon tror på, utan är också själv med sin vitalitet och sitt glada humör ett gott exempel.

I höst har hon kommit ut med en ny bok, *Därför fastar jag*, på Larsons förlag. (Se recension på annan plats!)

Ulla berättade personligt om hur mycket övergången till hälsokost och fasta betytt för henne.

– Om inte förr så är det dags att göra något när vi blir smärtsamt medvetna om att kroppsmaskineriet börjar bli slitet. Och vi har bättre förutsättningar i dag, eftersom vi är upplysta på ett annat sätt än förr, sa Ulla. Vi hör ofta talas om "mirakel" där långvarigt sjuka blivit som pånyttfödda, och gamla människor som behåller sin vitalitet mycket länge, framhöll hon. Och hon tillade att det var inga mirakel. Vi blir friska om vi lever rätt! Kroppen är så tacksam, den ger så mycket tillbaka för litet.

Ulla Sallert bemötte också i sitt föredrag alla de vanliga argument mot vegetarisk kost som brukar komma upp: Vi behöver proteinet i kött, åtminstone gör stora, starka karlar det; vi behöver det för hjärnan, och vi är gjorda för att vara allätare...

Mot detta framhöll hon att elefanter, tjurar och hästar är stora och starka men har byggt upp sin

Ulla Sallert och Alma Nissen kramar om varandra efter Ullas medryckande föredrag.

kropp bara genom växtföda. Vad beträffar hjärnan så var t ex Sokrates, Platon, Buddha, Gandhi, Tolstoj, Voltaire och Einstein vegetarianer. Och det var ju inga dumhuvuden.

Och vi skulle kunna komma långt i våra strävanden att lösa problemet med svälten i världen om vi omvände människor till vegetarianer och hälsokostare. Det odlas t ex to-

bak på en yta av jorden som är tre gånger större än Sveriges, och stora arealer används ju till kaffeodlingar och till att föda djur, som vi sedan slaktar. Bara i USA dödas dagligen nio miljoner djur för att ätas upp.

Ulla underströk det etiska skälet för vegetarism.

– Det var skönt den dag jag kunde se en ko i ögonen med rent sam-

vete.

Och hon läste upp ett citat där det hävdades att så länge vi äter kött, kommer vi att ha krig. Vidare:

– "Det du äter bestämmer ditt sinnestillstånd." Och: "Du är vad du äter."

En del av det som vi kallar livsmedel, borde i stället kallas dödsmedel, citerade Ulla vidare professor Olov Lindahl och slog framför allt ned på sockret. Sockret kan orsaka skilsmässa, skrämde hon publiken med. Och litet allvar låg det bakom uttalandet, fastän hon hade glimten i ögonen. Man blir trött och irriterad av socker – och det kan vara så det börjar. Hon berättade också att det gjort starkt intryck på henne, när Hälsofrämjandets dr Aly under ett föredrag en gång skrivit: socker – och så ett stort kors. Sockret är den värsta fienden till hälsan.

Vi får i oss så mycket socker smygvägen, fortsatte Ulla och minde en annan skrämselfrapport, där tandläkare häromåret slog larm om att det fanns fyraåringar som behövde få alla tänder utdragna.

Ulla Sallert blev själv vegetarian för tio år sedan. Och sedan dess har hon också fastat, inte mindre än 17 gånger. Ingen fasta har varit den andra lik. Men varje gång har det varit en stor upplevelse och varje gång har hon känt sig friskare, yngre och smalare, samt renare och lugnare inombords.

– För mig är frågan fasta eller inte fasta avgjord, deklarerade hon. Min entusiasm kanske förefaller överdriven, men för mig är det just så här fantastiskt.

Och med syftning på sin nya bok tillade hon att det skulle vara värdefullt nog om bara en enda reumatiker kunde inspireras av den och kanske få sin hälsa tillbaka.

Även om fastan kunde Ulla hitta drastiska citat:

– "Den sjukdom som inte kan helas med fasta kan inte helas med någonting annat heller!"

– "Fastan är världens bästa botemedel. Varje djur vet instinktivt att det ska fasta sig friskt!"

– "Att äta, när man är sjuk, är att göda sjukdomen!"

Hon redogjorde också för en undersökning som gjorts i ett års tid under ledning av läkare och hälsoexperten Lilly Johansson. 64 långvarigt sjuka försökspersoner fick fasta. 91 procent blev bättre eller bra!

Nästan alla kan fasta, sa Ulla, men framhöll vikten av att lära sig fasta, på rätt sätt, första gången helst under läkarkontroll eller på ett hälsohem, och att försöka kom-

Ulla Sallert med ett exemplar av sin nya bok om fasta.

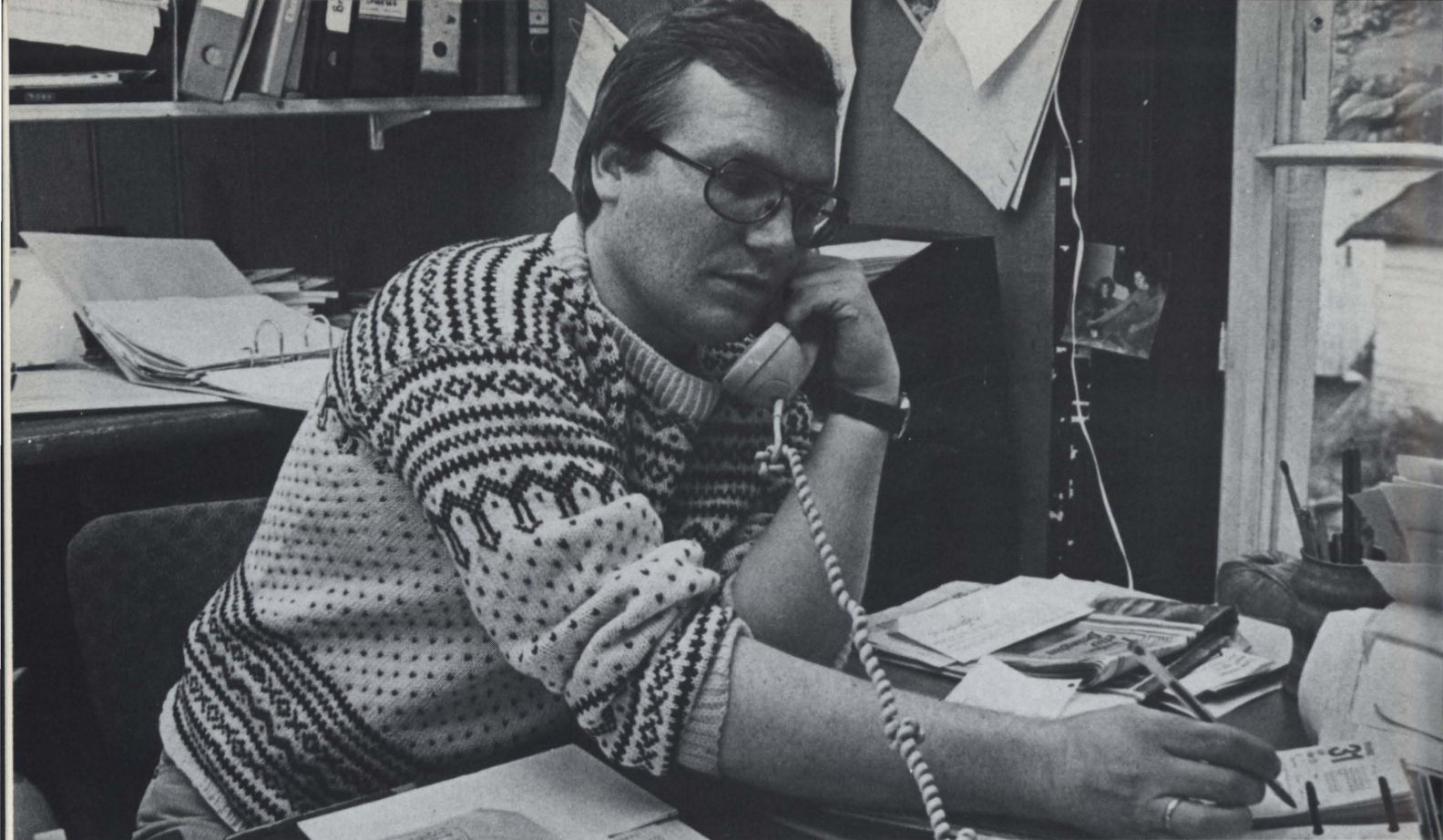
binera fastan med vila och avkoppling. För vissa människor är dock fasta olämplig, det gäller främst barn och personer med särskilda sjukdomar.

Slutligen beskrev Ulla Sallert sin dröm om framtidens samhälle. Där ska vi ha statligt understödda friskläger i stället för sjukhus, och en årlig gratis fasta i norrlandsnatur eller i södern för reumatiker. Och där får folk lära sig att behandla sig själva, och detta blir också billigare för samhället. I framtiden kommer vi att prata om mammas goda selleribiffar som vi förut pratat om mammas köttbullar.

Den uppskattande publiken före-

föll att njuta lika mycket av Ullas medryckande föredrag som av hennes sångstund efteråt. Bland åhörarna fanns hälsokostens *grand old lady*, som Ulla kallade henne, Alma Nissen, 83, som nyss var hemkommen från England där hon hållit föredrag. Nu är hon i färd med att skriva för engelsk fackpress. Ulla ropade upp Alma på scenen, och det blev en glad avslutande stund med ömsesidiga tackar och kramar de båda hälsodamerna emellan.

Ulla Sallert-programmet arrangerades av Måndagsgruppen. Det var fö det 1098:e programmet sedan starten.

Svein Hjelmås är "kamrer" hos Themis Forlag.

THEMIS FÖRLAG en oas för örter och naturmedicin i Norge

Reportage Per Sellmann

I våras läste jag en liten annons i Sökaren om en naturmedicinsk bokkatalog, som kunde beställas från Norge. Jag skrev till annonsören, Themis Forlag, varpå det gick några månader, men till slut damp ett stort kuvert ned genom brevlådan. Det innehöll en pampig gul pärm som informerade om massor av intressanta böcker i ämnena örtmedicin, akupunktur, homeopati, färgterapi, vegetarisk matlagning, m m, som man i Stockholm bara finner i bokhandeln Vattumannen.

Ett reklamblad informerade

också om att Themis Forlag hade en egen liten bokhandel och ett tryckeri. Under en resa i Norge i somras passade jag på att besöka förlaget, som ligger på Kirkeveien i Oslo, en av de längre gatorna i staden. Efter en stunds irrande bland gatunumren stod jag framför en lummigt grönskande tomt. Det här måste vara 21:an tänkte jag och trängde in bland buskar och blad, och där, äntligen, såg jag en trevlig träskylt med orden *Themis Forlag*. Det var ett gammaldags vitt trähus som tornade upp sig framför mig. På en

knarrande trappa begav jag mig upp till andra våningen och kom direkt in i förlagets reproavdelning. Där träffade jag Svein Hjelmås och Øivinn Øi, männen bakom Themis Forlag.

– Themis är rättvisans gudinna, sa Svein. Vi tycker att det namnet passar bra, eftersom vi eftersträvar bättre "rättvisa" åt alternativa och delvis bortglömda behandlingsmetoder.

– Det hela började egentligen 1977, då vi övertog förlaget från en annan person. Sedan dess har vi

försökt profilera oss och arbetat hårt med att komma ut med vår katalog. Vi började med en vanlig stencilapparat, men upptäckte snart dess begränsning. Av en slump kom vi över ett nästan komplett tryckeri med offsetmaskin, sättmaskin och reproutrustning, och nu ska vi snart ge ut vår första bok, som handlar om torkning av livsmedel. Sedan blir det en bok om akupunktur och därefter ett par häften om naturmedicin och homeopati.

– Ingen av oss har någon utbildning inom det grafiska området, så vi har anställt en person som sköter mycket av layouten och originalframställningen till våra trycksaker. Vi försöker hålla oss flytande ekonomiskt genom att fotosätta och trycka åt andra.

Så tog Svein och Øivinn mig med ned till bottenvåningen och bokhandeln. Där fanns en imponerande samling böcker och planscher inom det naturmedicinska området.

– Vi har massor att göra, förklara de. När vi nu fått ut vår postorderkatalog, så rasar beställningar in från hela Skandinavien. Vi har litet svårt att hålla alla böcker i lager, men med tiden räknar vi med att kunna ge våra kunder en god service.

– Kurser är en annan del av vår verksamhet. Vi inbjuder föredragshållare och kursledare, såväl norska som utländska. Nu i sommar har vi anordnat kurser i bland annat akupressurmassage (*touch for health*), och vi har haft ett seminarium i irisdiagnostik med Bernard Jensen från USA. I höstas hade vi tre toppar inom alternativ medicin i Sverige här för ett veckoslutseminarium: läkarna Jülke, Juneby och Aly. Det blev en stor succé.

Øivinn, som i flera år har studerat olika typer av naturmedicin, arbetar även med irisfotografering och -diagnos. Det har också blivit Øivinn som arrangerar kurserna, medan Svein håller i ekonomin.

– Ja, det är viktigt att vi får verksamheten att gå ihop, sa Svein. Så här i början blir det kostsamt med lån till investeringar. Men vi hoppas mycket av våra kommande projekt, bland annat har vi ett projekt om våra matvanor; vi har så länge levt på helt fel kost här i Norge, och nu har till och med Stortinget reagerat och kommit med konkreta rekommendationer om förändringar i kosthålllet. Vi ser att vi i detta sammanhang kan bidra till en ökad förståelse för ett holistiskt levnadssätt med balanserad föda och alternativa behandlingsmetoder. Vår uppgift kan här bland annat

ligga i att trycka upp elevmaterial till skolorna i enlighet med de rekommendationer som norska statens näringsråd har ställt upp.

– Men, sa både Svein och Øivinn, vi måste verkligen leva sparsamt själva, och än så länge har vi inte tagit ut någon egen ersättning för nedlagt arbete. Det känns skönt att vi har kommit i gång och fått ut vår katalog, men vi behöver trots allt större respons från allmänheten. Vi behöver nå ut till fler människor.

– En annan målsättning är att få centralt belägna lokaler med en ordentlig bokhandel och gärna ett alternativt matställe.

Det känns positivt att vi nu kan börja samarbeta över gränserna. Vi har gott samarbete med exempelvis Nexus i Stockholm och Ekoteket i Köpenhamn. Vi har dessutom utbyte med Mandala, ett ganska stort kurscenter i Trondheim (se Sökarguiden i nr 4, 1979).

– Ja, som du kan förstå, så kostar det en hel del att producera vår katalog, och vi har därför satt ett pris av 15 (norska) kronor på den. Å andra sidan bygger katalogen på lösbladssystemet, och den förnyas ständigt genom utskick. De som beställer katalogen kommer också automatiskt på vår adresslista och får reda på kurser och seminarier som vi anordnar.

Efter denna pratstund tog Sökarens reporter avsked av de två glada och initiativrika norrbaggarna och önskade dem lycka till.

Adress:

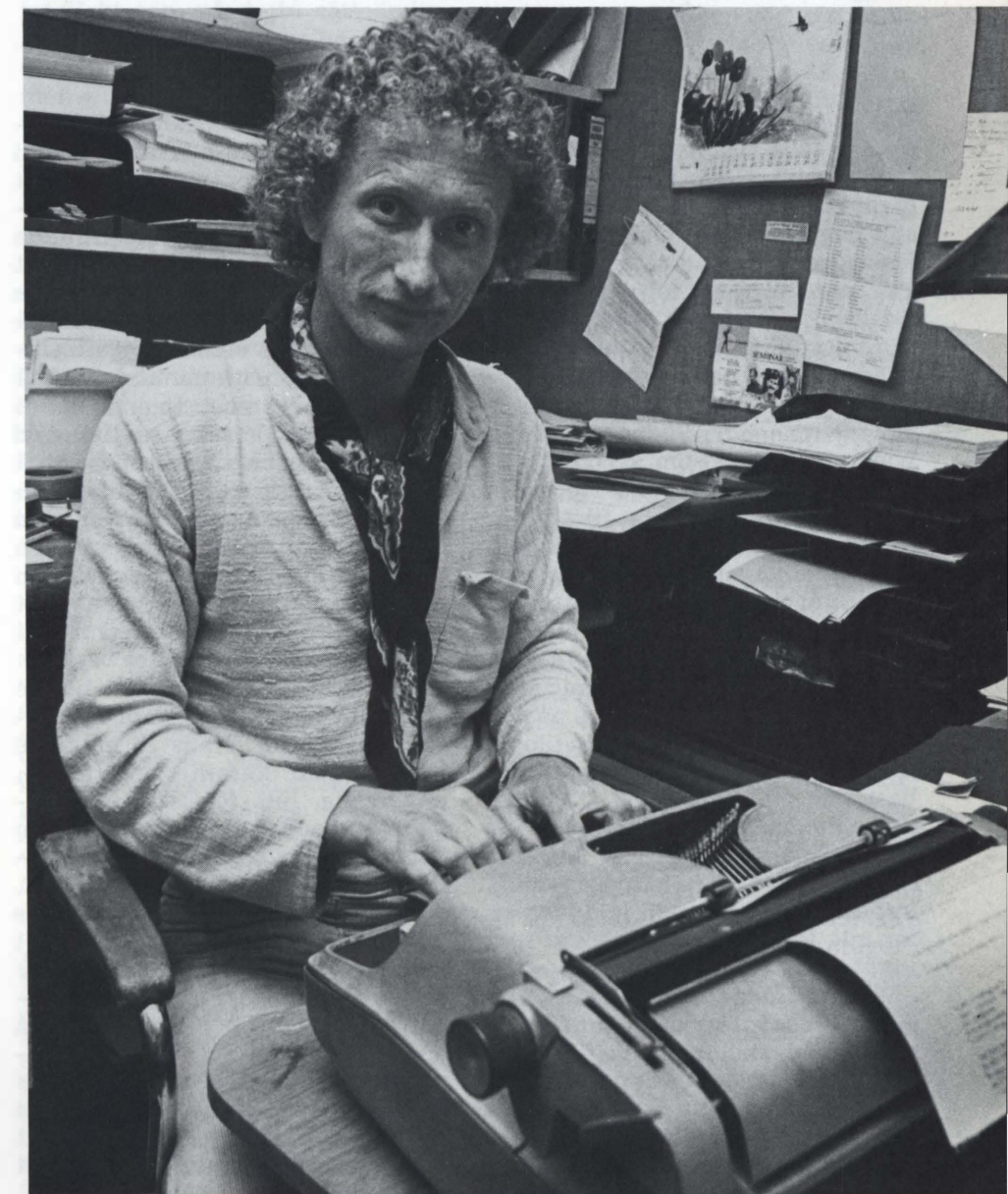
Themis Forlag

Kirkeveien 21

Oslo 2

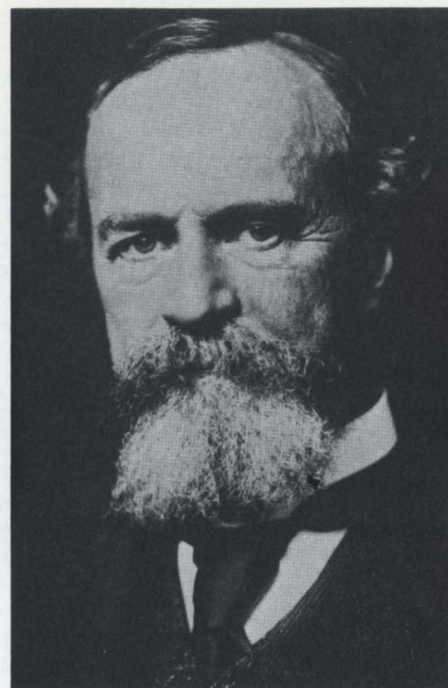
Tel. (02) – 55 07 08

Themis bokhandel har öppet måndagar och onsdagar 15.00 – 18.00, lördagar 10.00 – 16.00.

Øivinn Øi arrangerar kurser m m.

MIN FAVORITBOK: "MÄNNISKANS DOLDA KRAFTER"

William James

När Sven Magnusson frågade mig om jag ville skriva något om "min favoritbok" råkade jag i stor villrådighet. Jag har många böcker som står högt på listan, många goda följelagare som jag under årens lopp återvänt till med förnyat utbyte. Skulle jag skriva om Freuds "Drömtydning" som in nuce innehåller hela psykoanalysen och mycket mer därtill, eller om Tolstojs "Krig och fred", "helt visst den yppersta roman som skrivits" (W. James); skulle jag välja Hermann Keyserlings imposanta filosofiska resedagbok "Österland och Västerland" eller någon volym av Thomas Mann, vår tids Goethe, en outtömlig källa till konstnärlig njutning och intellektuell vederkvickelse? Dessa och andra författare lekte mig i hågen, men till slut föll mitt val på den amerikanske psykologen och filosofen William James och närmare bestämt på hans bok "Människans dolda krafter" som kom ut i svensk översättning 1924. Jag fick den samma år i julklapp av mina föräldrar, och därmed inleddes en för mig lyckosam bekantskap som varat hela mitt långa liv.

William James, död 1910 men alltså jämt primus inter pares bland amerikanska psykologer och filosofer, har varit mycket läst och känd i Sverige. Till Birgit Langes många goda gärningar hör att hon 1925 skänkte oss en utmärkt översättning i sammandrag (496 sidor!) av James klassiska "Principles of

Psychology". Hans andra huvudverk, "Den religiösa erfarenheten i dess skilda former", har kommit ut i tre svenska översättningar (den senaste 1975) och är fortfarande kursbok vid våra universitet. Ett samlingsverk av svenska forskare som ur skilda synvinklar skall behandla James vetenskapliga insatser har nyligen utkommit. Intresset för honom är i starkt stigande både i USA och Europa, och man kan med skäl tala om en Jamesrenässans i våra dagar. Jag skall här inte gå in på hans vetenskapliga teorier utan bara försöka ge en glimt av den praktiske livsfilosofen James, den sällsynt stimulerande personlighet som kommer till tals inte minst i "Människans dolda krafter".

Jag vet ingen tänkare som bättre än James gör skäl för namnet livsglädjens filosof. Hans förhållande till livet har karakteriserats som ungdomlig, ljus förälskelse, verkligheten tedde sig för honom som "den evigt unga bruden, full av under och oupptäckta skönheter". Han eggade och sporrar och visar oss vägen till de dolda kraftkällorna i vårt inre, men han har också sinne för naturens skönhet, för "morgonens sol och luft och dag". Som få andra är han hemmastadd i religionens värld, han pläderar för själens frälsning men önskar oss också "ett rent, sunt blod" som gör det möjligt att bevara ungdomlig spänst livet igenom.

En del personer har nästan tyckt

att det finns alldeles för mycket av gott humör och livsaptit hos James. I verkligheten saknade han inte blick för tillvarons mörka sidor, och hans själsharmoni var inte en gåva av en mild försyn utan en förvärvad egenskap. Historien om hans personlighetsutveckling är lika spännande och intressant som trösterik och uppbygglig. I sin religionspsykologi skiljer James mellan de "en gång födda" och de "två gånger födda människorna". De förra är sunda och lyckliga av naturen, de senare däremot är sjuka själar som måste gå igenom en läkningsprocess för att nå harmoni och själro. Man vet numera att James ursprungligen var en sjuk själ och att den "franske korrespondent" som han citerar i kapitlet om den sjuka själen i "Den religiösa erfarenheten" inte är någon annan än han själv, maskerad till ett "fall". Han skildrar här en svår kris som han haft att genomgå och som torde kunna dateras till 1869–70. Hans nerver var svårt angripna, han plågades av livsleda och pessimism och trodde ibland att han skulle bli vansinnig. Även James brev och dagboksanteckningar bär vittne om krisen. Mer än en gång står han på gränsen till självmord. Men han ger inte tappt. I en dagboksanteckning den 30 april 1870 heter det: "Genom att handla, lida och skapa vill jag bygga upp mit liv". Trots depressionen orkar han med en hel del arbete. I juni 1869 tar han sin medi-

cine doktorsgrad. 1871 börjar tillståndet förbättras, krisen tar en lycklig vändning, han får vind i seglen, ett mäktigt källsprång av kraft och glädje väller upp inom honom, och det följer en rad rika och välsignade arbetsår.

Det är denna centrala tilldragelse i James liv, denna hans personliga upplevelse av andlig död och pånyttfödelse som gör hans ord så levande och övertygande när han talar om den djupa undertonen i vårt liv, den hjärtats tysta region "där vi är ensamma med vårt viljande och icke-viljande, med vår tro och vår fruktan". Det är rena läkedommen att läsa de essäer och föredrag som kommit ut på svenska under titlarna "Några livsideal" och "Viljan till tro". Men det stora terapeutiska mästestycket är det berömda föredrag om "Människans dolda krafter" som han höll inför American Philosophical Association vid Columbiauniversitetet den 28 december 1906. Det har givit titeln åt och ingår som första kapitel i den bok jag här särskilt vill fästa uppmärksamheten på.

"Människans dolda krafter" behandlar det viktiga och evigt aktuella problemet hur energifönderna i vårt inre skall frigöras. De flesta av oss, säger James, lever inte så helt och fullt som vi skulle kunna göra. Vår kraft är hämmad, vår eld dämpad, vi utnyttjar endast en ringa del av våra resurser. "Hos en del människor är denna känsla av att vara avskuren från sina verkliga tillgångar ytterst stark, och vi har då framför oss bilden av dessa förskräckliga, i så många medicinska arbeten beskrivna neurasteniska och psykasteniska tillstånd som gör livet till en enda vävnad av omöjligheter." Han visste vad han talade om! Han känner också effektiva medel mot handlingsförlamningen. Allt som stegrar våra känslor är av godo från denna synpunkt, det må vara kärlek, faror och risker av alla slag. "Förtvivlan förlamar de flesta människor men gör andra fullt vakna. Varje belägring eller skeppsbrott eller polarexpedition skapar någon hjälte som uppehåller modet på hela sällskapet." Vad det kommer an på är övergången från passivitet till aktivitet, och aktiva blir vi genom "eggelser, föreställningar och ansträngningar", som sopar bort hämningarna och mobiliserar våra dolda krafter. Just vid företällningen, tanken, fäster James den största vikt och han talar med mycken sympati om rörelser som "New Thought", "Christian Science", "Metaphysical Healing" och andra

former av religiöst tänkande.

Även *omvändelsen*, vare sig den är av politisk, vetenskaplig eller religiös art kan frigöra den bundna energin. Den gör slut på slitningar och konflikter och bringar jaget till enhet. "Resultatet är frihet och ofta ett starkt tillskott av kraft."

Inte sällan är det intellektuella fördomar som håller våra krafter nere. Vetenskapsmannen hindras ofta av den kritiska atmosfär i vilken han lever från att sätta sig i levande förbindelse med Gud och hämta kraft genom bönen. Men hur mycket friare och handlingskraftigare skulle inte vårt liv vara om sådana betydelsefulla former av energitveckling som de religiösa upplevelserna inte förhindrades på detta sätt. Vi känner alla, säger James, personer som är mönster av förträfflighet men samtidigt extrema filistrar. Deras intellektuella respektabilitet är så tillintetgörande att det är omöjligt att tala med dem om vissa av våra intressen. Ett intellekt som på detta sätt är begränsat och bundet av hänsyn till det "passande" liknar en kraftig man som försöker vänja sig att utföra sitt arbete med ett enda finger och lämnar alla övriga kraftresurser obegagnade.

Själv är James ett lysande exempel på att vetenskapligt arbete inte behöver döda tron eller lamslå själslivets övriga krafter. Inte heller hindrades han av sin professorsvärdighet från att syssla med ämnen som de vanliga akademikerna då liksom nu inte vågade ta befattning med av fruktan att förlora sitt vetenskapliga anseende. James är nämligen en av parapsykologins grundare – på den tiden hette det "Psychical Research", psykisk forskning. Om hans insat-

1) Den farofyllda situationens förmåga att frigöra krafterna har intygats av många. I ett brev till sin bror, skrivet efter den fingerade avrättningen och strax före transporten till Sibirien, skriver Dostojevski: "Jag har aldrig förr känt ett sådant överflöd av andlig energi brusa inom mig som nu." Den ryske nobelpristagaren Pasternak talar i "Doktor Zjivago" om det märkligaste av alla narkotika, det som ligger inne i slutet i verklig nöd och god hälsa", och den tyska historikern och journalisten Margret Boveri, som i sin bok "Tage des Überlebens" givit en fascinerande ögonvittnesskildring av det extremt farofyllda livet i en superkriminell miljö under ockupationen av en sektor av Berlin mot slutet av andra världskriget, skriver: "Under de oerhörda krav som under de dagarna ställdes på oss blev vi medvetna om alla våra möjligheter. – I jämförelse därmed lever vi idag bara partiellt."

ser på detta område handlar en av Gardner Murphy och Robert Ballou utgiven bok, "William James on Psychological Research" (N.Y. 1960). Murphy, känd amerikansk läkare och psykolog, skriver att James betydelse för den psykiska forskningen framför allt låg i att "he gave it a certain status, a certain intellectual respectability, which only his own immense prestige could have given it" (han gav den en viss status, en viss intellektuell respektabilitet, som endast hans eget ofantliga anseende kunde ge den).

Om psykisk forskning handlar också ett avsnitt i "Människans dolda krafter". James deklarerar här sin principiella ståndpunkt beträffande "detta sällsamma kapitel i människonaturen" och diskuterar särskilt det ofta förekommande fusket bland medierna. Men, säger han, vad jag önskar konstatera är "förhandenvaron, mitt i all humbug, av verkligt övernormal kunskap". Och med en välfunnen och suggestiv bild uttrycker han vad han anser att de paranormala fenomenen har lärt oss om människonaturen:

"Det är att vi med våra liv liknar öar i ett hav eller träd i en skog. Lönerna och granen må viska till varandra med sina löv, och Conanicut och Newport hör varandras mistlurar. Men träden flätar också sina rötter samman med varandra i mörkret under jorden, och öarna hänger också samman genom oceanens botten. Alldeles på samma sätt finns det ett gemensamt element av kosmiskt medvetande, mot vilket vår individualitet endast bygger tillfälliga stängsel och i vilket de enskilda själarna är nedsänkta som i ett moderhav eller en reservoar. Vårt 'normala' medvetande är avpassat efter vår yttre jordiska omgivning, men dess skyddande pansar är svagt på vissa punkter, och då och då sipprar inflytelser från den andra världen in och blottar det under vanliga förhållanden osynliga sambandet."

Trots att den psykiska forskningens fält är vidsträckt och svårarbetat säger sig James hoppas mycket av denna forskning. Han erinrar om att viktiga vetenskapliga upptäckter ofta utgått just från "de små rebelliska undantagen" från den förhärskande vetenskapliga konventionen, och han slutar med att i kursivstil anföra ett tyskt citat: *Kühn ist das Mühen, herrlich der Lohn!* (Härlig är den lön som väntar den djärva mödan.) Det var den inspirerande paroll under vilken han levde och arbetade. Frisk-

Forts på sidan 21

MOT EN NY ANDLIGHET?

"Nyandlighet" är en term som kyrkornas folk ibland använder som en samlingsbeteckning för de ganska olika religiösa företeelser som uppträtt under 60- och 70-talet. Man känner tydligen igen och erkänner de nya rörelserna som "andlighet". Men många vill gärna bortförklara dem som kvasireligion, som symptom på vår tids andliga nöd, och de förnekar att nyandligheten verkligen skulle kunna tillfredsställa människors djupaste andliga behov. Därför har också följdriktigt kyrkoetablissemang börjat arrangera konferenser där man just tar nyandligheten som utgångspunkt men frågar sig vad kyrkorna och kristendomen skall kunna erbjuda i stället.

I samband med Storkyrkans i Stockholm 700-årsjubileum anordnade Ludvig Jönsson en paneldebatt kring temat "Mot en ny andlighet?" – Observera frågetecknet! Panelen bestod av idel storheter: På ena sidan satt biskop Ingmar Ström från Svenska kyrkan och författaren Gunnel Wallquist som är katolik. På Ludvig Jönssons andra sida satt Ingmar Bergman, Karin Boldemann, librettoförfattare till den av frikyrkofolket så hårt kritiserade operan Josef, och slutligen den norske framtidsforskaren Johan Galtung.

Gunnel Wallquist, som fick inleda, gick ut ganska hårt mot nyandligheten, mot de österländska mästarreligionerna, och till och med massage- och terapirörelserna fick sina slängar. Att hon själv som kristen bekänner sig till den kanske störste mästaren av alla föll henne visst inte in. När jag i somras såg lärjungar till Bhagvan Shree Rajnesh extastiskt kyssa sin mästares fötter ledde mina tankar osökt till en scen i Bibeln där en kvinna gråtande av glädje kysser Jesu fötter och smörjer dem med olja. Jesus tog inte avstånd, utan tvärtom uppmuntrade han kvinnan och förebrädde dem som inte gjorde som hon.

Den poäng Gunnel Wallquist ville

uppnå var att kropp och själ återigen måste förenas genom en helhetssyn på människan. Inte speciellt nytt, men jag ville gärna hålla med henne.

Så hade alltså denna debatt fått en ganska frän och hård start. Ingmar Bergman lyckades inte heller knyta an till Gunnel Wallquists inlägg utan började om från sin egen, djupt personliga utgångspunkt. Han talade om sin barndoms mycket sårbara, intuitiva religion, förankrad i naturupplevelse, en religion som snart kom att krossas under trycket från vuxenvärlden och den kristna fostran som bestods i prästgårdshemmet på Gotland. Ingmar Bergman tog sedan inte ordet "religion" i sin mun då han beskrev sin egen hållning. Och han undvek noga att tala å andras vägnar, generalisera utifrån sin egen syn. Därför tog han heller inte avstånd från något, vilket kändes sympatiskt. I stället beskrev han det intuitiva sökandet i sitt konstnärliga skapande såsom ett spjut som slungas ut i det okända och som sedan måste hämtas tillbaka. Vad man då kommer att finna kan man inte ana på förhand: "Det är bara rädsla att tro, att det finns några gränser", sägs det i Höstsonaten.

Även Johan Galtung avlade ett personligt vittnesbörd. Han berättade hur han på sin 15-årsdag, kl 9 på morgonen då pastorsexpeditionen öppnade, begärde sitt utträde ur norska statskyrkan. För honom var kyrkan en så integrerad del av samhället att han inte kunde se någon skillnad mellan sättet att driva statskyrkan och statens järnvägar. Han menade att om kyrkorna vill återvinna människors förtroende, måste de bryta ner sina hierarkiska strukturer, så att de inte längre automatiskt kan identifieras med det samhälle som vi nu håller på att lämna bakom oss, ett samhälle som bara inger oss olust, tristess och hopplöshet. Mot det satte han den glädje, det intresse och den välvilja som t ex mött honom då han besökt

en malaysisk bondby med all dess fattigdom och primitivitet. Han lastade kristendomen för den livsfientlighet och asketism vi utvecklar och den råhet vi behandlar materien med. Genom kristendomens konsekventa monoteism har tingen i vår omgivning förlorat sin helighet och inger oss inte längre någon respekt. Sedan beskrev han den unga generationens tåg mot Indien på jakt efter nya impulser och visioner som skulle kunna bära oss vidare. Man kunde inte ta miste på hans sympatier för ungdomsrörelsen.

Karin Boldemann gick i all sin sprödhet vidare i den kyrkokritiska andan. Hon talade om vår, och framför allt kyrkans, olycksaliga förkärlek för begreppet "renhet": renlärlighet, sexuell renhet, rasrenhet o s v. Hon krävde en fortgående inomkyrklig självkritik på kärleksbudets grund i stället för självgod maktutövning.

När det så blev Ingmar Ströms tur, förklarade han, att han som representant för kyrkan blivit en aning illa berörd av all den kritik som förts fram under kvällen. Ström ifrågasatte Johan Galtungs negativa bild av kristendomen. Han hävdade i anslutning till den kände Lundateologen Gustav Wingren att det är de stora kyrkliga institutionerna som i dag står för öppenhet och vilja till förändring. Medan det är de kyrkliga "minoriteterna" som i sin dogmatism hotar att bryta sig ur och bilda sekter. Så gjorde han sig kvick över de högkyrkliga prästerna och drog på så sätt ned väldiga applåddaskor – fast det var inte alla som var roade. Framför mig satt en medelålders dam som rodnade upp till öronen och sedan reste sig upp och gick. Var går gränsen mellan att "bryta sig ur" och att drivas ut?

Visst finns det en sådan öppenhet och föränderlighet inom kyrkorna som Ström talar om. Men så vitt jag kan se består den mest i en fortgående anpassning till samhäl-

leliga krav, och den håller sig också noga inom givna ramar för vad som är passande. Där t ex de bekännelseetrogna talar om "villolära" och "falska profeter", ser de liberala mer försåttligt en "samhällsfara" eller "religiösa charlataner". Även Ingmar Ström kände den här kvällen ett behov av att ta avstånd från nyandliga rörelser som han menade saknade betydelse och inflytande för utvecklingen. Han trodde mer på vad konstnärer och tänkare hade att säga. Hans lösning på problemet "ny andlighet" gick ungefär ut på att man skulle öka ut fritidssektorn så att även mindre bemedlade kunde ägna sig åt "andlighet".

Ingmar Bergman kom tillbaka med sina djupt subjektiva reflexioner över vår andliga nöd som han såsom konstnär beskrev i form av ögonblicksbilder: tristessen i kafferepet på hembygdsgården, gymnastiklärarens bekymmer över att det inte fanns ekonomiska medel till redskap i den fina, nyinvigda gymnastiksalen. Men han beskrev också ett genombrott typiskt för vår tid: hur en indignationsdikt efter svår och långvarig migrän springer fram ur huvudet på en man som ser sin barndoms miljö skövlas av Skånska Cement.

Tyvärr kom det aldrig till något riktigt tankeutbyte mellan diskussionsdeltagarna. En gemensam reaktion följde emellertid på Ludvig Jönssons avslutande fråga: Fanns det någon i panelen som trodde på en ny andlighet före år 2 000? Alla blev nämligen helt tysta. Ingen ville svara. Sedan förklarade Ingmar Ström trevande och utan verklig geist att han för sin del satte sitt hopp till barnen. Den ende i panelen som visade sig ha ett säkert hopp om framtiden var lustigt nog Johan Galtung. Han förutspådde visserligen en rad svåra kriser för mänskligheten. Men han menade sig ändå idag kunna se strävanden och tendenser som gav honom hopp om att vi människor trots allt skall kunna skapa ett bättre och lyckligare samhälle.

Jag talade med flera efteråt som kände sig besvikna och beklämda. Dagens Nyheter sammanfattade träffsäkert resultatet av kvällen i rubriken "Ingen ny andlighet i sikte". Kanske hade vi haft för höga förväntningar? Utan tvekan ställde panelen träffsäkra diagnoser på andlig nöd och gjorde skärpta analyser av dagens kritiska situation. Den intellektuella kapaciteten hos debattörerna kan naturligtvis inte ifrågasättas. Men ingen av de kyrkliga representanterna lyckades pe-

ka på framkomliga vägar, så som fåren förväntar av sina herdar, för att använda en biblisk bild. Tvärtom tycks man rentav vilja ställa sig i vägen för de krafter som idag har hopp och tillförsikt inför framtiden och som aktivt söker och ar-

betar för att finna vägar ut ur tidens andliga nöd. Man ser och känner igen dessa krafter som "andlighet" men vill inte erkänna dem som krafter man kan samarbeta med för en gemensam, bättre värld. Det är djupt beklagligt!

Måndagsgruppen

föredrag varje måndag kl 19.30
ABF, Sveavägen 41, Fabiansalen.
Vissa föredrag specialannonseras.

Var glad
att Sökaren finns!

PERSONLIGT TOLKADE HOROSKOP:

Det finns ett horoskop för varje behov. För förståelse av den egna kapaciteten och beteendet, för förståelse av förhållandet till partners, för förståelse och kännedom om framtida skeendens orsaker, samt möjlighet till att välja den plats på jorden man bäst trivs på. Alla kontakter behandlas konfidentiellt, och de flesta önskemål kan tillfredsställas. Skriv eller ring för närmare information om priser, innehåll och alternativ av de analyser jag står till tjänst med.

KOSMOBIOLOG KENTH SKOGLUND
BOX 2018, 824 02 HUDIKSVALL

TELEFON: 0650/163 89 kl 16–17 Må–Fr, dock ej dag före helgdag.

Tidskriften

TIBET

- artiklar om Tibets kultur och religion, seder och bruk
- artiklar om de tibetanska flyktingarna i Indien och Nepal, samt i andra länder
- Aktuell information om dagens Tibet
- bokrecensioner
- insamlingar till olika hjälpprojekt bland flyktingarna
- enda tidskriften av sitt slag i Skandinavien, alla artiklar är på svenska
- utkommer med fem nummer om året
- är på sin fjärde årgång
- utges av Svenska Tibetkommittén

TIDSKRIFTEN TIBET erhålles antingen genom medlemskap i Svenska Tibetkommittén eller genom separat prenumeration.

Medlemskap: 25 kr per år.

Separat prenumeration: 30 kr per år.

Separat prenumeration för föreningar, bibliotek, institutioner etc.: 20 kr per år.

TIDSKRIFTEN TIBET

Box 5031
102 41 Stockholm
Postgiro 63 61 83-6

BEGÄR PROVEXEMPLAR!

XENOFANES

År 540 f. Kr. grundade grekerna på Syditaliens västkust en stad som de kallade Elea. Sju år senare slog sig en man vid namn Xenofanes (omkr. 562–470 f. Kr.) bördig från Kolofon strax norr om Efesos på Mindre Asiens västkust, ner i den nyanlagda staden. Att han lämnade Kolofon berodde helt enkelt på att perserna erövrade staden och att många greker tvingades fly.

Jonisk naturfilosofi

Xenofanes började sin filosofiska bana som jonisk naturfilosof och stod mycket nära den milesiska skolan. Särskilt synes han ha varit influerad av Anaximander och Anaximenes. Xenofanes utvecklade och exemplifierade Anaximanders teori om det cykliska världsförloppet.

Rörelse var något viktigt för Anaximenes, och hos Heraklit blev det huvudprincipen för världsordningen. Xenofanes fortsatte i denna tradition och höll före att all utveckling, i stort som i smått, sker i cykler. Han utvecklade Anaximanders och Heraklits lära om att jordklotet (kanske han fortfarande vid denna tid i likhet med Anaximander trodde att jorden var cylinderformad) förgås, uppstår igen, genomgår samma utveckling som förut, förintas och så vidare.

Liksom Tales påpekade Xenofanes att landmassorna uppstår ur havet. Han stödde detta på att fossiler från djur och växter hade påträffats högt uppe på land på platser långt ifrån varandra. Till och med hade avtryck av fiskar och vass uppmärksamats i gruvor (marmorbrott). På ön Malta i Medelhavet hade alla möjliga sorters fossiler av plattfiskar hittats, och på ön Paros, strax söder om ön Delos i Egeiska havet, hade fossiler påträffats djupt inne i berget. Den som lämnar dessa detaljerade upplysningar om Xenofanes som geolog

och botaniker är den romerska biskopen Hippolytos som levde på 300-talet.

Xenofanes förklaring av ett av de små cykliska förloppen som sker i världen skulle kunna rekonstrueras på följande sätt.

Solen (elden) torkar upp vatten i havet och lämnar torr jord fri som blåses (luften) i land. Floderna river åt sig jord och för den med sig ut i havet. (Se Tales i Sökaren 2, 1979.)

Inte bara jord går runt utan t ex även vattnet gör det, och här ger Xenofanes för första gången i vetenskapshistorien en fullt riktig meteorologisk beskrivning av regnfenomenet. Solen (elden) värmer upp ytlagret på havsvattnet som förtunnas och stiger upp som moln (vatten) och blåses in över den kalla jorden, där molnen förtätas och faller ner som regn och flyter sedan som floder ut i havet igen. Till denna beskrivning hade Xenofanes fogat en oriktig förklaring till varför vind uppstår.

Lägg märke till att de fyra elementen alltid måste vara med i varje cykel.

Den eleatiska skolan

Till skillnad från milesierna och Heraklit tog Xenofanes upp gudsbegreppet för analys och han kom därmed att helt bryta med sin tidigare uppfattning. Han blev i stället upphovsman till en ny filosofisk riktning som efter staden där han verkade kom att kallas den eleatiska skolan.

Xenofanes kritiserade månggudaläran. Det är inte omöjligt att han resonerade så här: Att vara gud är att vara allsmäktig. Om det finns två gudar, så kan de bägge inte vara allsmäktiga. Om ingen av gudarna rör på den andra, så är de inte allsmäktiga och då är de enligt definitionen inte gudar. I så fall finns ingen gud. Om den ena guden rör på

den andra, kan bara den starkare vara allsmäktig. Endast han kan då vara gud. Alltså finns det blott en gud.

I alla händelser ansåg Xenofanes att det endast finns en gud och att denna inte är beskaffad som dödliga väsen utan till formen är klotrund och till substansen andlig. Att han uppfattade gud just på detta sätt vet vi därför att Klemens av Alexandria har efterlämnat en bok i vilken han citerar många av Xenofanes på hexameter avfattade verser. Eleaten hade funnit att varje folk beskriver sina gudar efter sitt eget utseende. Sålunda var etiopiernas gudar trubbnästa, mörkhåriga och mörkhyade medan trakernas gudar var blåögda och rödhåriga. Litet raljant tillägger han att om hästar hade händer att rita med så skulle de ge sina gudar hästform.

Det fanns ingen anledning att tro, menade Xenofanes, att gud var så ofullkomligt konstruerad som människan. Gud måste ha en fullkomlig form, nämligen klotformen. Gud hade inga lemmar att förflytta sig med och var därför orörlig (en tanke som Aristoteles senare tog upp).

I likhet med tidigare filosofer ansåg Xenofanes att det bara finns ett urämne och gud måste bestå av detta urämne, alltså den andliga substansen. Jorden och världen består därför av andlig substans som är orörlig. Gud genomsyrar allt. Det rörliga världsalltet i den joniska filosofin blev sålunda stillastående i den eleatiska teoribildningen.

I denna monoteistiska, panteistiska, ideella, orörliga värld skulle sinnesförmåelserna hos människan kunna förklaras som guds tankar. Detta påminner om biskop Berkeleys (1685–1753) verklighetsuppfattning.

Xenofanes kom att få några lärjungar som på ett lysande sätt förde den eleatiska filosofin vidare.

Angelägna böcker för sökare! Nyheter 1979 – och andra ständigt aktuella titlar!

DE STORA FRÅGORNA

Ragnar Enderlein: Att vara människa helt och fullt. Var Jesus en "socialrevolutionär" förkunnare 2000 år före sin egen tid? Hft. ca 50:–

Nils-Olof Jacobson: Liv efter döden? Om parapsykologin, mystiken och döden. Inb. ca 74:–

John Björkhem: Det ockulta problemet. Klassiskt verk om de parapsykologiska fenomenen. Inb. ca 60:–

Örjan Björkhem: Människan och verkligheten. Om mystiker i dagens Sverige. Inb. ca 64:–

Esseerbrevet. Om Jesu verkliga liv. Hft. ca 31:–

Jan Fridegård: Den gåtfulla vägen. Ockulta upplevelser. Inb. ca 50:–

Sven Magnusson: Det övernaturliga och vår världsbild. Inb. ca 55:–

Per Ragnar: En sökares dagbok. Inb. ca 60:–

Brad Steiger: Fallet Olof Jönsson. Om parapsykologiska fenomen. Inb. ca 22:50.

SAMHÄLLE, SAMLEVNAD

Gunnar Adler-Karlsson: Ett samhälle utan moral. De moderna samhällenas problem, också ur globalt perspektiv. Hft. ca 59:–

Ulf Löfgren: Djurförsök. Om vetenskapligt djurplågeri och mänsklig förnedring. Hft. ca 68:–

Anders Fischer: En manlig historia. Rapport från ett "mansläger". Hft. ca 42:–

Olle Hansson: De samvetslösa läkemedelsbolagen. Hft. ca 37:–

Berit Hedeby: Barnmisshandeln i Sverige. Inb. ca 55:–

Berit Hedeby: Familjebehandling. Frälsning eller bluff? Inb. ca 55:–

Berit Hedeby: Ja till dödshjälp. Hft. ca 38:–

Ulla Keyling: Det välsignade tillståndet. Upplevelse av ett havandeskap. Hft. ca 38:–

Birgitta Pierre: Det misshandlade barnet. Hft. ca 22:–

Volodja Semitjov: En bok om "Fallet Max-i-form". Hft. ca 42:–

Filip Stenson: Rädda jord och mänsklighet! Hft. ca 18:50.

HÄLSA, PSYKOTERAPI, YOGA

Paavo Airola: Hälsohemligheter. Naturmedicin. Hft. ca 28:–

Jan C. Bouman: Din själ, din kropp, din existens. Psykoterapi på egen hand. Inb. ca 74:–

Per Olof Ekström: Hälsokällornas land – Rumänien. Hälsovård på kurorter. Illustr. Inb. ca 19:50.

Harald Els: Vårt vandaliserade känsloliv. Hft. ca 42:–

Gerlinde Fiedler: Yoga hjälper! Rikt illustr. Inb. ca 40:–

D.C. Jarvis: Folkmedicin. Naturmedicin. Hft. ca 28:–

Bert Yoga Jonson: Vardags-Yoga och Meditation. Rikt illustr. Inb. ca 60:–

Per Ragnar (red): Därför är jag vegetarian. Inb. ca 42:–

Maria Scherer: Sätt dig ner och vänta på din själ. Kända personer om hur de löser själskriser. Illustr. Inb. ca 62:–

KAN NATUR OCH LIVSMILJÖ RÄDDAS?

Bengt Hubendick: En liten bok om människan på jorden. Illustr. Inb. ca 42:–

Bengt Hubendick: Stryk naturen med hårs! Illustr. Inb. ca 55:–

Bengt Hubendick: Åter till verkligheten. Illustr. Inb. ca 56:–

UFO – BESÖK FRÅN ANDRA CIVILISATIONER?

Boris Jungkvist: UFO – en fantastisk verklighet. Illustr. Hft. ca 55:–

Sven Magnusson: "Flygande tefat" – vad säger vetenskapen? Illustr. Inb. ca 55:–

K Gösta Rehn: UFO-utmaningen. Inb. ca 55:–

K Gösta Rehn: De flygande tefaten. Dokument och teori. Hft. ca 55:–

K Gösta Rehn: UFO! Nya fakta om de flygande tefaten. Illustr. Hft. ca 55:–

K Gösta Rehn: Tefaten är här! Illustr. Hft. ca 55:–

Staffan Stigsjö: Tefatsfolket har landat! Hft. ca 55:–

DAN ANDERSSONS KLASSISKA VERK

Chi-mo-ka-ma. Inb. ca 42:–

Det kallas vidskepelse. Inb. ca 42:–

Kolvaktarens visor. Inb. ca 42:–

Kolarhistorier. Inb. ca 42:–

Svarta Ballader. Inb. ca 42:–

Sorgmarschen. Inb. ca 45:–

Den röda rosen. Inb. ca 35:–

Nattvandrare. Inb. ca 35:–

Valda brev. Hft. ca 17:50.

Böckerna finns (eller kan beställas) i bokhandeln, eller direkt från

ZINDERMANS FÖRLAG
Box 310, 401 25 Göteborg 1
tel. 031-13 78 32

J. ALLEN HYNEKS OMVÄNDELSE

Den kanske mest aktive anti-tefataren i USA är journalisten Philip Klass. I följande artikel tecknar han ett porträtt av sin främste motståndare, professor J. Allen Hynek

Den man som har hälsats som "ufo-logins Galileo", dr J Allen Hynek, gav en mycket mer blygsam bild av sig själv i en intervju som infördes i den engelska tidskriften *New Scientist* den 17 maj 1973. Hynek sa: "När jag ser tillbaka på min karriär, så har jag gjort förbaskat litet av självständigt värde. Jag tycks ha haft förmågan att se betydelsen av en idé och samla andra människor till att göra något åt den. Jag har aldrig lanserat några nya teorier, och jag har aldrig gjort några betydande upptäckter. Jag är nog inte något vidare innovativ, skulle jag tro."

En anmärkningsvärt uppriktig självvärdering av en vetenskapsman som då inom endast ett antal år skulle pensioneras som chef för avdelningen för astronomi vid *Northwestern University*. Några månader senare skulle han bilda sitt *Center for UFO Studies* (CUFOS) där medlemskap är begränsat till personer med filosofie doktorsgrad för att ge centret ett värde som "nationell UFOria-akademi". Och Hynek skulle snart framträda som den andlige ledaren för UFO-rörelsen, fastän hans namn endast ett årtionde tidigare hade varit anatema hos UFO-anhängare.

Snart kom Hyneks prydligt pip-skäggiga ansikte och professorliga röst att ses och höras i prat-shower i TV, ibland i samband med *Columbia Pictures* massiva reklamkampanj för Steven Spielbergs UFO-triller *Närkontakt av tredje graden*, för vilken Hynek var teknisk rådgivare.

Denna märkliga metamorfos redogör han alltför kortfattat för i sin

nya bok *The Hynek UFO Report**) (se recension i vinternumret, 1978 av *Skeptical Inquirer*) vilken utgavs i slutet av 1977 samtidigt som Spielbergs film kom på biograferna. Hynek skrev: "Förändringen hos mig skedde gradvis, men i slutet av 1960-talet var den fullständig. Idag skulle jag inte ägna ett enda ögonblick till åt ämnet UFO, om jag inte hade den allvarliga uppfattningen att UFO-fenomenet är verkligt och att arbete på att undersöka och förstå det, och slutligen lösa det, kan få en genomgripande betydelse – kanske till och med bli en språngbräda till en revolution i människans syn på universum."

Hynek trädde in på det ufologiska verksamhetsområdet i slutet av 1940-talet, sedan det amerikanska flygvapnet hade upprättat ett kontor vid Wright-Patterson-flygbasen i Dayton, Ohio, för undersökning av UFO-rapporter. När flygvapnet fann att många av rapporterna berodde på att folk sett planeten Venus och andra starkt lysande himlakroppar, beslöts det att man skulle anlita en astronom som konsult. Hynek undervisade i astronomi vid det intilliggande *Ohio State University* i Columbus. Från 1948 till 1969 tjänstgjorde Hynek som rådgivare åt flygvapnets UFO-undersökningsprojekt Blå Bok.

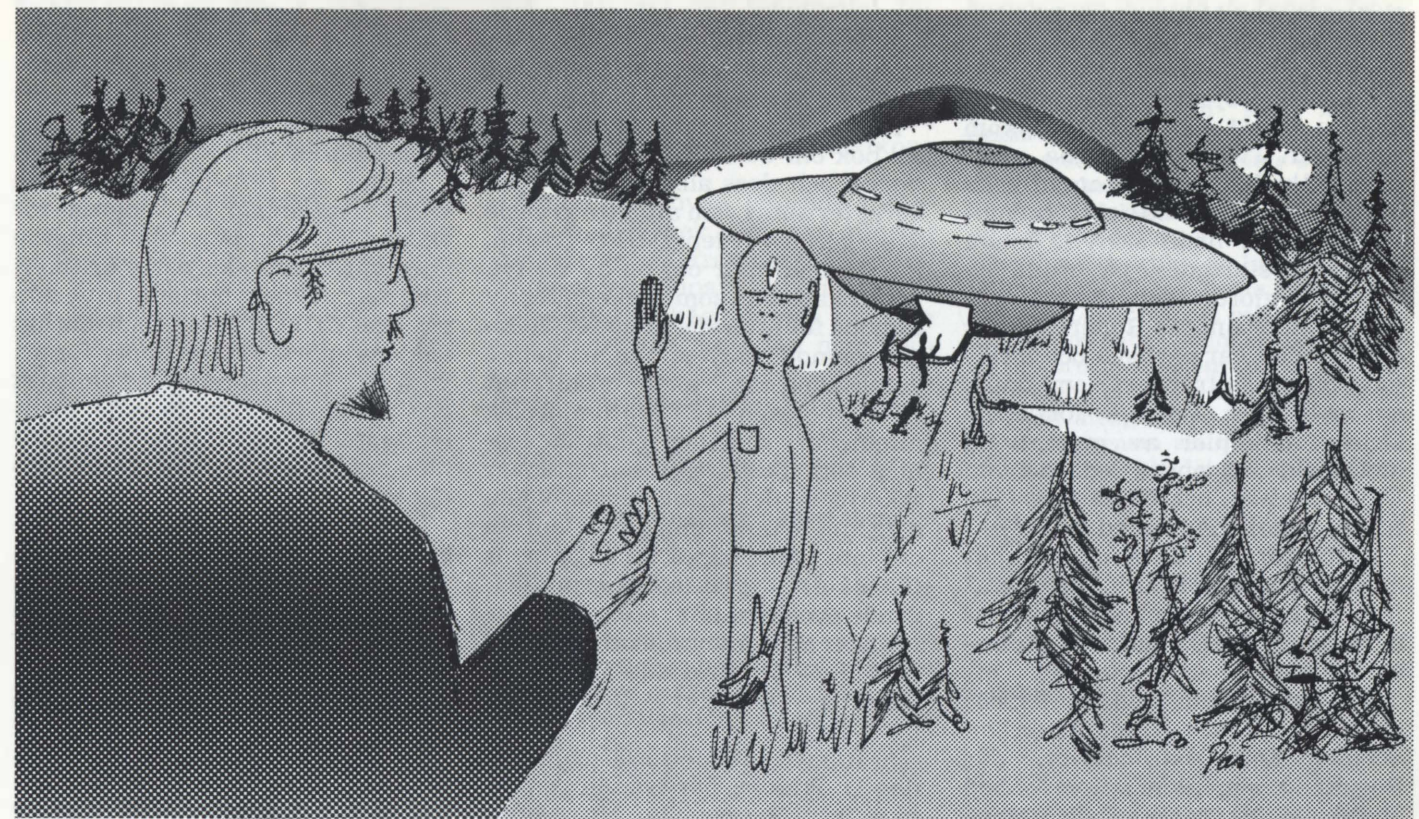
Aprilnumret 1953 av *Journal of the Optical Society of America* innehöll en artikel av Hynek i ämnet UFOs där författaren beskrev en händelse i vilken en militärpilot "jagade ett starkt lysande, mångfärgat föremål", som tycktes ha iakttagits en kort stund på en radarskärm. Sedan han undersökt

händelsen skrev Hynek: "Det är nog säkert att vår oroadde pilot följde (stjärnan) Capella." Hynek fortsatte med att säga: "Tyvärr kan varken Capella eller någon annan stjärna förklara många andra nattliga irrande ljus. Men jag tvivlar inte på, bara för att göra detta fullständigt klart, att det finns en relativt enkel, naturlig förklaring till dem, kanske till och med vanligt flyg under särskilda testförhållanden."

Sedan Hynek i mer än ett decennium undersökt de mest utmanande UFO-rapporter som kommit in till flygvapnet, sammanfattade han sina åsikter i ett brev, daterat den 17 februari 1960. Brevet, som sändes till chefen för den då nyligen upprättade forskningsavdelningen inom flygvapnet, föreslog att ansvaret för undersökning av UFO-rapporter skulle flyttas över från flygvapnets *Aerospace Technical Intelligence Center* i Dayton till det nya *Geophysics Research Directorate* i närheten av Boston.

Hynek skrev: "Jag tror att vid det här laget är det fullständigt klart att de relativt få iakttagelser som är förbryllande, har att göra med fenomen i den övre atmosfären och kan erbjuda intressanta exempel på meteorologiska och atmosfäriska optiska fenomen och, som sådana, själva vara värda ett studium... Jag tror att med deras stab av vetenskapsmän (i geofysisk forskning) kommer många av de rapporterade iakttagelserna, vilka har förblivit 'okända' och utvecklats till en politisk huvudvärk för flygvapnet... att snabbt klaras upp..."

I slutet av april 1964 skickade

Nej, tecknare Per Sellmann: Allen Hynek har nog själv aldrig mött någon varelse från världsrymden. Fast riktigt säker på den saken kan man kanske inte vara...

flygvapnet iväg Hynek till Socorro, New Mexico, för att undersöka en rapport från en ensam polisman att han sett ett äggformat UFO landa i en utkant av staden i fullt dagsljus. Det fanns märken på marken, och det fanns buskar, som var något brända, tecken som tydde på att ett UFO hade landat, vilket skulle göra detta fall till ett av alla tiders klassiska UFO-fall. (Märkena kunde också ha gjorts med en liten skovel, och de små brännmärkena på buskarna kunde ha åstadkommit med en cigarettändare.)

Sedan Hynek hade tillbringat en dag i Socorro, drog han slutsatsen att det omöjliga kunde vara fråga om något skoj, och han betecknade detta fall som det som gjort starkast intryck i UFO-fenomenets historia. Det blev Hyneks slutsats att det äggformade föremål som polismannen rapporterade, måste ha varit en hemlig militär flygfarkost som testades, och han framhöll att den borde lokaliseras, återföras till Socorro och demonstreras för nyhetsmedia för att, som han då uttryckte det, "slå hål på myten om flygande tefat".

Den 5 april 1966 intygade Hynek under korta *hearings* som hölls av *the House Armed Services Committee* och föranleddes av ett utbrott av UFO-rapporter vid den tiden: "Jag känner inte till någon kompetent vetenskapsman som skulle sä-

ga att dessa föremål kommer från världsrymden."

Samma år utkom en bok om UFOs skriven av Hyneks nära vän Jacques Vallee. Den innehöll en introduktion av Hynek, där han förklarade: "Under det nära tjugotalet år som jag haft att göra med undersökningar av (UFO-)rapporter, har jag ännu inte skrivit någon bok i ämnet, framför allt emedan det inte finns några fysiska bevis för fenomenets existens." Min kursivering.

Sommaren 1966 gav flygvapnet svar på en vitt utbredd kritik mot dess behandling av den kontroversiella UFO-frågan och anklagelsen att man dolde bevis, genom att försöka få ett större universitet att genomföra en opartisk, fördomsfri undersökning. Hynek uppges ha varit angelägen att få jobbet för *Northwestern University*, men hans anseende att vara en skeptiker gjorde honom otänkbar.

En annan vetenskapsman som ville få jobbet var dr James E. McDonald, atmosfärfysiker vid Arizonauniversitetet. Men McDonald var olämplig, eftersom han också redan hade tagit offentlig ställning om UFOs i det han gett tillkänna sin övertygelse att de var utomjordiska farkoster på spaningsuppdrag.

Flygvapnet pekade ut några ansedda universitet som man kunde tänka sig för uppdraget, men fann att inget av dem var angeläget att

få det. Till sist, i slutet av 1966, accepterade Coloradouniversitetet att åta sig uppdraget under ledning av dr Edward E. Condon, en världsberömd fysiker som tidigare hade stått i septsen för *National Bureau of Standards*.

Endast två månader efter det att Coloradouniversitetet hade valts ut, skrev Hynek en *feature*-berättelse om UFOs för *Saturday Evening Post*, vilken publicerades den 17 december 1966. Artikelns tydde på att Hynek börjat gardera sig mot sina tidigare åsikter. "Jag håller med flygvapnet", skrev han. "Det finns inget otvetydigt bevis, såvitt jag kan se, för att vi har främmande besökare. Men det vore en dumhet att fullständigt utesluta den möjligheten."

Under de följande två åren blev studiegruppen vid Coloradouniversitetet UFO-undersökningarnas brännpunkt, och Condon blev "UFO-experten" som nyhetsmedia vände sig till för uttalanden i ämnet, och inte Hynek, som nu befann sig bakom kulisserna.

Samtidigt steg McDonald snabbt fram som UFO-förespråkarnas andlige ledare, delvis beroende på det anseende som hans akademiska meriter gav honom och delvis beroende på hans outtröttliga föreläsning-korståg runt landet för att driva upp intresset för UFOs. McDonald blev också snabbt sensa-

tionspressens älskling, och han betecknades där typiskt som "världens ledande auktoritet på UFOs".

Coloradoprojektet hade pågått i mindre än ett år, när det uppkom slitningar. Två av forskarna, vilka förespråkade den utomjordiska hypotesen, upptäckte ett memorandum som hade skrivits innan projektet startades, på grund av vilket de gjorde gällande att projektets koordinator Robert J Low och Condon var partiska och inriktade på en slutrapport som skulle avvisa UFOs. De två forskarna läckte ut kopior av memot till McDonald och andra ledare inom UFO-rörelsen, och dessa gick i sin tur till nyhetsmedia med det. **)

Detta föranledde kongressmannen J. Edward Roush, demokrat från Indiana, vilken hade ett ivrigt intresse för UFOs och stod McDonald nära, att anordna ett "UFO-symposium" den 29 juli 1968 i hägn av *House Committee on Science and Astronautics*, där Roush var medlem. Roush bad McDonald att välja ut de vetenskapsmän som skulle inbjudas att vittna, och McDonald föredrog att inte bjuda in några erfarna UFO-skeptiker. Han inbjöd dock Hynek, trots dennes tidigare anseende som skeptiker, och McDonald blev inte besviken på Hyneks vittnesmål: "...Den ökande vikten av oavbrutna rapporter från grupper av människor runt om i världen, vilkas kompetens och sundhet jag inte har någon orsak att betvivla, rapporter om oförklarliga farkoster, med fysiska effekter på djur, motorfordon, växter, och på marken, har lett mig att motvilligt dra slutsatsen att antingen finns det ett slag av vetenskapligt värdefulla rapporter om UFO-fenomenet eller också finns det över hela världen människor som är klara, sansade och vederhäftiga i allting utom UFO-rapporter."

Coloradouniversitetets rapport, som offentliggjordes i början av 1969, rekommenderade regeringen att lägga ned UFO-undersökningarna och rättfärdigade därmed att flygvapnet kunde stänga sitt projekt Blå Bok i slutet av samma år, vilket det länge hade önskat göra. Nu behövde flygvapnet ingen betald UFO-konsult längre, och Hynek var arbetslös – ufologiskt talat.

Den 15 juni 1971 begick McDonald självmord i närheten av sitt hem i Tucson. UFO-rörelsen hade förlorat sin frspråkige andlige ledare och den respektabilitet som hans akademiska ställning gav. Hynek hade en jämförbar akademisk ställning, men hans metamorfos på

scenen begränsades till att han kritiserade de slutsatser som drogs av "Condonrapporten", som Colorado-undersökningarna ofta kallas.

På våren 1972 utkom Hyneks första bok om UFOs, *The UFO Experience*, och dess allmänna ton kan karakteriseras som att sitta grensle över gårdesgården i UFO-frågan. När Hynek talar om en av de två vetenskapsmän som avskedades av Condon för att ha läckt ut det "hemliga memot", skriver han att denne vetenskapsman hade "omfattat ETI-hypotesen (ETI=utomjordisk intelligens) som den centrala lösning som skulle testas. Detta var säkerligen det mest sensationella man kunde ta ställning för, även om det inte fanns några verkliga bevis för att det utgjorde det grundläggande problemet."

Under sensommaren och tidigt på hösten 1973 inträffade i Förenta staterna ett större utbrott av UFO-rapporter. En av de mest sensationella händelserna ägde rum den 11 oktober, när två varvsarbetare från Pascagoula, Mississippi, rapporterade att de hade förts bort av egendomliga varelser med klockliknande händer, "leviterats" ombord på ett flygande tefat och utsatts för kroppsundersökning.

Hynek för med detsamma till Pascagoula för att intervjuva de båda männen. På en presskonferens där gjorde han följande bedömning av fallet: "Jag tvivlar inte på att dessa båda män har haft en mycket skrämmande upplevelse." Och den 24 oktober, under ett framträdande i NBC TV, sa Hynek: "Vad mig beträffar, så hade dessa män en mycket verklig, skrämmande upplevelse... Jag tror inte att det är något skoj med detta." (Min egen undersökning ledde mig till rakt motsatt slutsats, av skäl som jag redogjort för i kapitel 27 av min bok *UFOs Explained*.)

Från och med följande år har Hynek blivit omskriven och hyllad i sensationstidningarna, liksom McDonald blev några år tidigare. Den 27 juli 1974 kallades han i *National Star* "världens främste auktoritet på flygande tefat". Och den 4 maj 1975 betecknades han i *National Tattler* som "Amerikas ledande UFO-auktoritet". Den verkliga kröningen skedde i tidskriften *Qui* i april 1977, där Hynek utnämndes till "UFO-forskningens Galileo". Detta bekräftades av *Newsweek* den 21 november 1977, Hynek kallades där "Ufologins Galileo". Mindre än fem år tidigare hade Hyneks bedömning av sig själv varit: "...Jag har aldrig lanserat några nya teorier. Jag har aldrig

gjort några betydande upptäckter. Jag är nog inte något vidare innovativ, skulle jag tro." Metamorfosen hade förändrat allt detta.

När Hynek bytte från skeptikersposition till UFO-entusiastens i början av 1970-talet, blev han varmt omfamnad av ledarna för andra UFO-grupper, vilka tidigare hade varit hans skarpaste kritiker. Men när Hynek började utveckla sitt eget CUFOS 1974 och offentligt anklaga andra UFO-grupper för att vara mer intresserade av publicitet och inkomster från ökande medlemsantal än av att lösa UFO-problemet, började kärleksförhållandet kylas ned.

Under senare år har Hyneks ambivalenta ståndpunkt beträffande vad han tror att UFOs kan vara, förvirrat och ibland irriterat ledare för andra UFO-grupper som har haft den traditionella uppfattningen att UFOs är utomjordiska rymdskepp. I en del uttalanden antyder Hynek att också han tror att UFOs är utomjordiska farkoster. Men enligt andra uttalanden tycks han mer benägen tro att fenomenet hänger samman med universa som genomkorsar varandra, en science fiction-idé. I åter andra uttalanden för han fram tanken att UFOs på något sätt är besläktade med Uri Gellers "skedböjarkrafter" och andra psykiska fenomen.

Den 16 augusti 1976 citerades Hynek i tidskriften *People*, sägande: "Det finns så mycket skruv- och bultbevis (för att UFOs är rymdfarkoster). Hur förklarar man saker man kan se på radar? Hur förklarar man avtryck på marken? Hur förklarar man något som kommer och sliter bort trädtoppar? ...Hur förklarar man kulor som rikoschetterar från vad det nu var i luften?"

Men i en intervju som publicerades samma månad i tidskriften *UFO Report* citerades Hynek, sägande: "På senare tid har jag allt mindre kommit att stödja idén att UFOs är "skruv- och bultfarkoster" från andra världar. Det finns helt enkelt alltför mycket som talar emot den teorin... det förefaller löjligt att superintelligenser skulle färdas över stora avstånd för att göra relativt dumma saker som att stanna bilar, samla jordprover och skrämma folk."

I intervjun i *People* tillfrågades Hynek om sin åsikt om "folk som säger sig ha gått ombord på rymdskepp". Han svarade: "Uppriktigt sagt, så undviker jag dem oförtruet. Det är nästan pinsamt med dessa rapporter. Ingen av dessa människor har någonsin kunnat visa upp något trovärdigt. Det är bara

strunt, strunt, strunt!"

Men i intervjun i *UFO Report* samma månad gav Hynek uttryck för en helt annan åsikt: "I närkontakt av tredje graden... förekommer humanoid-besättningar. För närvarande har vi uppskattningsvis 800 iakttagelser av detta slag i arkivet... När jag först hörde talas om sådana tilldragelser, sa mig mina egna naturliga fördomar att jag skulle strunta i dem... Jag har sedan dess kommit att anse att ingen vetenskapsman bör kassera data helt enkelt därför att han inte tycker om dem... Jag hade mer och mer byggt upp en positiv inställning (till humanoid-fall) när John Fuller, den välkände skribenten... berättade för mig den fascinerande historien om Betty och Barney Hill... Min inställning förändrades fullständigt när jag kallades att tillsammans med dr (James) Harder från Kalifornienuniversitetet utfråga två fiskare från Mississippi... som förklarade att de bokstavligt talat hade 'kidnappats' och tvingats ombord på en rymdfarkost... Det som dessa två kärva varvsarbetare berättade, stod sig, fastän de utsattes för hårt korsförhör."

I slutet av 1977 visade *Columbia Pictures* för första gången den mycket uppreklamerade filmen *Närkontakt av tredje graden*, vars titel är hämtad från den terminologi som Hynek själv har utbildat för att beskriva påstådda möten med UFO-besättningar. Samtidigt utgav Dell en pocket-version av filmmanuskriptet med en efterskrift av Hynek, där han uttrycker följande bedömning av sådana händelser som beskrivs i filmen: "Så lämnar vi Närkontakt av tredje graden... Är även dessa endast fantasier? Det skall sägas med eftertryck, nej, om vi kan tro på de många rapporter... Det skall utan tvivel förvåna de flesta läsare att få veta att det finns en katalog med omkring elva hundra fall där UFO-besättningar har rapportrats..."

Trots Hyneks över 30 års erfarenhet av att undersöka UFO-fall, och hans påstående att det är relativt lätt att utpeka bluff, är han ännu inte redo att säga huruvida han tror att *ett enda* av dessa över 1 100 fall med UFO-besättningar bör accepteras som faktum.

Den bästa karakteristiken av Hyneks roll inom ufologin har kanske gjorts av Patrick Huyghe, som är biträdande redaktör för tidskriften *US*, i en artikel för tidskriften *New Age* i kölvattnet efter filmen *Närkontakt* och Hyneks senaste

bok: "Oavsett hur fenomenet till slut kommer att lösas, är namnet Hynek bestämt att förknippas med UFOs precis som Darwins namn förknippas med evolutionen, Freuds med drömmar och Nixons med Watergate."

Under den ovan citerade intervjun med Hynek, som var införd i *New Scientist*, framkastade intervjuaren Ian Ridpath tanken att Hynek skulle bli ihågkommen inte som astronom utan som den man som gjorde UFOs "respektabla". Till detta svarade Hynek: "Det skulle jag inte ha något emot." Sedan han upprepat Ridpaths tanke flera gånger, tillade Hynek: "Det är alltid roligt att kunna lägga någon sten till vetenskapens totala byggnad."

Anm. Artikeln är med tillåtelse översatt och återgiven från tidskriften *The Skeptical Inquirer*, nr 3, 1979, vilken utges av *The Committee for the Scientific Investigation of Claims of the Paranormal* (Kommittén för vetenskaplig undersökning av påstådda paranormala fenomen), 1203 Kensington Ave., Buffalo, New York 14215, USA. Philip J. Klass är flyg- och rymdjournalist i Washington D.C., författare till boken *UFOs Explained*.

*) Svensk översättning: *UFO-rapporten* (Berghs 1979).

**) I en av Lows egna pärmor påträffades ett memorandum, ställt till två styresmän vid universitetet. där Low före projektets start gav uttryck åt sådana åsikter som att man medelst trick skulle kunna få undersökningen att för allmänheten synas vara fullständigt objektiv, förutsättningslös, medan vetenskapliga kolleger skulle förstå att forskarna var en grupp skeptiker som från början hade klart för sig att utsikterna att påträffa ett flygande tefat var praktiskt taget lika med noll. Ett sätt att uppnå detta vore enligt Low att lägga

huvudvikten inte vid de fysiska fenomenen och deras utforskning utan vid en psykologisk och sociologisk studie av de människor som gör observationerna.

Det memorandum som innehöll dessa tankar släpptes ut från projektet genom en stor artikel av John G. Fuller i jättetidningen *Look*. Detta gjorde Condon och Low rasande, och efter några dagar avskedades Saunders och Levine under förevändningen att de visat inkompetens, eftersom Condon ansåg att de stulit memot från Lows personliga pärm och genom att bidra till att det gavs publicitet skadat Coloradouniversitetets anseende.

SM

**Vidga dina vyer!
Lär känna
spiritualismens**

positiva förnuftsbaseade livsåskådning

Sänd 10: – kr till tidskriften UTAN GRÄNS, postgiro 69 05 43–4, och du får

- Informationshäftet
GRUNDSATSER samt
- Provnnummer av UTAN
GRÄNS

Spiritualismen bygger på tidlös andlig erfarenhet från alla religioner, modern vetenskaplig forskning och enskilda människors upplevelser och erfarenhet.

– En livsåskådning i tiden. Lär känna den, tag ställning ...

Sveriges Spiritualisters Riksförbund

SVENSK UFO-BIBLIOGRAFI 1946–75

av Kjell Jonsson. Specialarbete vid Bibliotekshögskolan, 1.727 referenser till svenska böcker, tidskrifter och artiklar om UFOs under ett 50-tal ämnesrubriker, namn- och sakregister, 144 sidor. Köpt av mer än 100 svenska bibliotek.

Pris 35:–

SPÖKRAKETERNA 1946 – NYHETSBYRÅMATERIALET
Alla händelser som omnämnes i det utgående TT-materialet 1946, 154 telegram, 36 sidor.

Pris 10:–

Sändes mot postförskott, postf.avg. tillkommer, från: Arkivet för UFO-Forskning, Box 5046, 151 05 SÖDERTÄLJE 5.
Tel. 0755/191 98

MARTINUS KOSMOLOGI

Mogens Möller från Martinus Institut i Köpenhamn är ofta i Sverige och informerar om Martinus tankar.

ÅSA FREIJ har lyssnat på ett föredrag med rubriken "Den nya människan".

Martinus tankar sprids alltmer. Hans böcker är ständigt utlånade på biblioteken, och på vissa bibliotek har man långa kölistor på dem, säger ordföranden i Martinus Institut i Sverige, Sigge Westerlund. Det är främst på utlåningen samt på uppslutningen vid kurser och föredrag, och på att pressen under senare år visat uppmärksamhet, som man märker det ökande intresset. Man har nämligen ingen egentlig organisation och inga medlemmar att räkna. Detta tillhör rörelsens mest sympatiska drag. Den vill inte värva anhängare, bara upplysa.

Tankeinnehållet i Martinus kosmologi är mycket klart och har stora likheter med det grundläggande i österländskt tänkande och med läror som Platons och Plotinos', och överhuvud taget med det som ibland går under beteckningen "andlig vetenskap".

Mogens Möller från Martinus Institut i Köpenhamn höll i september i Stockholm ett föredrag med rubriken "Den nya människan", vilket gav de församlade åhörarna en inblick i en del av Martinus tänkande.

– Vad är en människa? frågade Mogens Möller i början av sitt tal. Han svarade själv, från kosmologisk synpunkt, att vi ännu inte är riktiga människor – men på väg att bli. Vi behärskas ännu av djurstadiets känslor. Visserligen har vi en känsla som heter samvete, men vi har ännu svårt att låta denna mögnade känsla styra vårt liv. Inte ens Paulus klarade av det:

– "Det goda jag vill gör jag inte, men det onda jag inte vill, det gör jag", citerade Mogens Möller.

Han citerade också, som stöd för tanken att människan ännu inte är färdigutvecklad, nobelpristagaren Konrad Lawrence: "Om jag såg

Mogens Möller är en Martinus profet.

människan idag som Guds avbild, då skulle jag inte ha mycket förtroende för den guden."

Möller gjorde en tillbakablick på mänsklighetens historia, där ångesten för det okända spelat en stor roll, liksom längtan efter ett ideallikt samhälle. Och båda de företeelserna lever ännu kvar och driver oss i sökandet.

Vad beträffar religionen så har det hänt att den missbrukats i själviska syften.

– Religionen har vid sådana tillfällen verkligen blivit ett opium för folket, som hållits nere med dess hjälp; den har också inneburit en flykt från verkligheten på jorden i hopp om och väntan på en annan och bättre existens efter döden.

– Men båda dessa verkligheter, både det jordiska livet och livet efter döden, finns, och det är möjligt att förbättra vårt liv både före och efter döden, sa Mogens Möller.

– Det är betydelsefullt att vi förstår att vi skapar vårt eget öde, och

därmed jordens. Vi lever ännu för mycket efter djungelns lag, men kan utveckla ett verkligt broderskap på jorden och därmed bli det gudomligas medskapare.

Jesus ses i Martinus kosmologi som en människa med kosmiskt medvetande, som vi alla skall bli. Och kristendomen ses som en viktig faktor i början av en utveckling mot en ny medvetenhet. Vi åter just nu mer än någonsin av "kynskapens frukter", men vårt sinne är uppblandat med lägre böjelser, och vi för en plågsam kamp. Målet är att våra känslor och vårt intellekt ska bli avbalanserade, att vi varken ska tro eller tvivla – utan uppleva sanningen. "Tro" kommer inte att vara ett adekvat ord i tal om andlighet.

Vi ska också komma att avbalansera våra s k manliga och kvinnliga sidor och bara bli människor.

– Gud är varken man eller kvinna, sa Mogens Möller.

Til slut påminde han oss om var vi

befinner oss nu och vad vi kan göra i vårt arbete på en utveckling mot att bli sanna människor:

– Vi måste verka gott i nuet, följande vårt samvete i vår vardag, tillsammans med andra människor.

Martinus själv

Martinus Thomsen själv är nu 89 år, men fortfarande verksam med att skriva. Han föddes i norra Jylland, Danmark, den 11 augusti 1890. Han gick ett par terminer i skolan, så som var vanligt bland fattigt folk på den tiden. Sedan blev han herdepojke och så småningom utbildade han sig till mejerist. I 30-årsåldern fick han en andlig upplevelse, där han enligt den enda bok han skrivit om sig själv, *Kring min missions födelse*, fick sitt kosmiska medvetande. Före den händelsen hade han inte haft några begrepp om andliga ting och inte läst några andliga böcker. Den enda kontakt han haft med något andligt var den lilla undervisning som folkkyrkan gav. Nu kom han emellertid att själv börja skriva böcker och så småningom också framträda som föredragshållare.

Livets bok är Martinus största arbete. Den omfattar sju delar om tillsammans 3 000 sidor. (Fyra delar finns på svenska.) Han har också skrivit en rad andra böcker. Och det har skrivits om honom, t ex Nils Kalén *Martinus kosmologi – en introduktion* och Nils-Olof Jacobson *Martinus kosmologi – en rationell världsbild?*.

Martinusrörelsens centrum är fortfarande Danmark, där Martinus Institut är beläget, men en mängd föredrag och kurser hålls även på flera platser i Sverige, och i Stockholm finns *Stiftelsen Martinus Institut i Sverige* med lokaler på Fjällgatan 23 A.

I boken *Alternativ tro* (Proprius) återger Nils Kalén i en presentation av Martinus kosmologi följande berättelse av den engelske författaren H. G. Wells. Den ger en bra bild av hur andliga föregångsmän oftast har blivit betraktade av sina samtida, och kan förtjäna att här, i kort sammandrag, få utgöra avslutning:

En seende man kom till "de blindas rike", där synsinnet var något helt okänt. Det var svårt eller omöjligt för honom att göra sig trodd bland de blinda, då han berättade för dem om sol, himmel och andra märkliga ting, vars existens han tack vare sin ofattbara förmåga kände väl till. Han blev mottagen med hån och misstänksamhet och måste till slut fly ur landet.

Utdrag ur GENOM DÖDENS PORT av Martinus

Den skönaste form av död en jordisk människa kan uppleva är den naturliga döden på grund av ålderdom. Hon har blivit mogen för den andliga tillvaron, och det finns inte längre något här i den fysiska världen som håller kvar hennes tankar. Det är naturligtvis inte alla gamla människor som har frid i sinnet, och om de inte har det, måste de också gå igenom sin speciella form av skärseld, men det hör till undantagen...

...Den gamla människan upplever plötsligt sig själv i ett hittills okänt frigjort tillstånd, fri från all tyngd både kroppsligt och själsligt. Hon ser en strålande port, som hon nu kommer ihåg att hon sett många gånger förr under sömnen, men då var det inte möjligt att komma den helt nära. Men hon har kunnat iakttaga hur den öppnades för andra väsen, som var helt frigjorda från förbindelsen med sin fysiska kropp och därför kunde passera genom den. Vid dessa tidigare tillfällen har hon liksom kunnat skönja hur ett starkt ljusflöde strålade de väsen till mötes som skulle passera genom porten. Denna gång är hon själv föremål för det strålande ljusflödet, och hon ser att hon inte längre har en gammal, utsliten kropp, utan en ny och ungdomlig, varifrån det lyser och strålar som i pärlemorglans. I porten står ännu mer lysande och strålande gestalter och tar emot, morgon- och kvällshimlens mest strålande färger belyser hela det vackra sceneriet, och den nyanlände upptäcker att de väsen som vid första anblicken liknade änglar är gamla vänner och kära släktingar. som han eller hon har känt, kanske genom många inkarnationer. Under allt detta har det ljudit skön musik, och på den andra sidan porten ser man nu underbara landskap, som sträcker sig långt bort...

Utöver tidens gräns

"Mät ej himlen på den trånga falska skalan av ditt vett! Livets former äro många, fast dess väsende är ett."

För någon tid sedan besökte jag för ovanlighetens skull ett av våra mer välkända kvinnliga medier. Sedan den frågan var avklarad, som vi hade träffats för, kom jag plötsligt att tänka på en helt annan sak, som jag hade funderat över någon tid, och ställde följande fråga till mediet, som hela tiden befann sig i ett till synes fullt vaket tillstånd.

"Kan du möjligen säga mig vad det kan bero på att jag ibland känner en stark tobakslukt? Jag var själv storrökare förr men slutade röka för ett 30-tal år sedan."

Mediet dröjde en liten stund med svaret och sedan sade hon:

"Jag ser en man, som nästan alltid går med pipan i munnen. Jag skulle tro att han är i 75-årsåldern och gick över gränsen för 4-5 år sedan. Han arbetar i något slags laboratorium och gör mycket flitiga anteckningar. Han har professors kompetens, men han är inte professor. Det förefaller mig som han vore kemist. Kan du gissa vem det är?"

Jag gissade minst sagt lösligt och på måfå på en del namn, som jag själv egentligen inte trodde på, därför att jag inte kunde minnas att jag kände någon kemist.

Mediet fortsatte:

"Han står just nu bakom dig och han är ledsen över att du inte kommer ihåg honom. Han säger att du har några av hans böcker på din bokhylla."

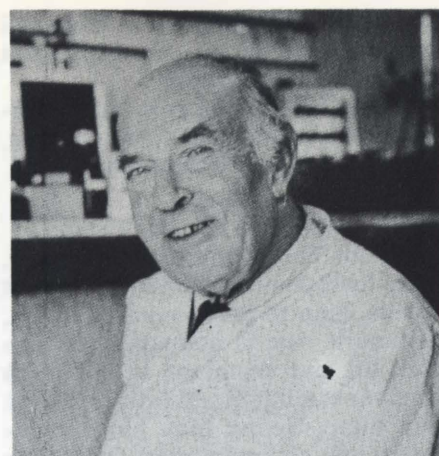
"Kan det möjligen vara Poul Goos", svarade jag, "som jag nog har en 3-4 böcker av?" Han var visserligen inte kemist utan närmast religionsfilosof och sysslade senare delen av sitt liv med medi-

cinska och parapsykologiska problem. Han hade ett eget laboratorium och arbetade enligt engelsmannen George de la Warrs principer, att genom en bloddroppe kunna analysera och även bota en patients sjukdom. Det laboratoriet kunde man möjligen uppfatta som varande ett kemiskt.

"Nu blev han glad", svarade mediet, "när du kom på hans namn, och han säger med bestämdhet att det är 4 böcker som du har av honom och i en av böckerna ligger en papperslapp - som mediet uttryckte det - som han vill att du skall läsa. Han säger också att han hjälper dig och inspirerar dig med idéer i din studiecirkel och att ni har känt varandra även i gångna inkarnationer och även då samarbetat."

Jag kände mig verkligen glad till sinnes för jag sympatiserade med honom och hans idéer, men hade endast träffat honom en enda gång. Jag tror att det var år 1957, då jag och min fru var hembjudna en hel dag hos Poul Goos i hans hem genom förmedling av bokförläggare Povl Strube, som var vänlig och körde oss i sin bil från Köpenhamn till den lilla danska staden Frederiksborg - tror jag den hette - där Poul Goos bodde mycket idylliskt med sin fru. Det var en dag som jag har i kärt minne. Att Poul Goos nu hjälper och inspirerar mig från den andra sidan kan jag mycket väl tänka mig och är både glad och tacksam för. Jag upptäckte nämligen några av "mina" tankar i en av hans böcker som jag nyligen läste.

När jag lämnade mediet var jag emellertid mycket tveksam om jag verkligen hade 4 stycken böcker av Poul Goos. Jag kunde endast erinra mig tre boktitlar: "Hvorfor ikke vaere lykkelig?" med en personlig dedikation av författaren, "Det Guddommelige i nyt lys", en samling föreläsningar, och den även på

Dr Poul Goos

svenska utgivna "Nyckeln till livsgåtan", Parthenon 1960. Men Goos fick rätt. När jag kom hem upptäckte jag även hans bok "Dimensioner uden Graenser", Strubes förlag 1972, men den hade jag faktiskt glömt - tyvärr.

Men det skulle ju också finnas en "papperslapp" i en av böckerna som Goos ville att jag skulle läsa och som jag inte alls hade något minne av. Jag hittade den efter något sökande och det visade sig vara en "Meditation på Liv" av N. Sri Ram, förre världspresidenten i Teosofiska Samfundet, Adyar. Den var översatt av Julia Tideström, mångårig ordförande i Örebro-logen av TS, och jag hade troligen fått den av henne personligen vid något besök där för omkring 15 år sedan, men sedan dess inte läst. (Den avtrycks här separat.)

Denne Poul Goos medarbetade i Sökaren redan 1965 med en artikel, "Vad är psykografi?", som gick i nr. 6 och 7, och i en presentation av honom där säges:

"Poul Goos har studerat vid universitetet i Köpenhamn - religionsfilosofi och musik, vid Sorbonneuniversitetet i Paris och vid universitetet i Buenos Aires. I Sydamerika intresserade han sig särskilt för de förhistoriska kulturerna där och deltog i expeditioner bl a till de områden som beboddes av Calchaqui-indianerna. Om denna stams religiösa kulthandlingar skrev han 1935 en avhandling, 'El culto religiosa de los Calchaqui', som i Lima förlänade honom doktorsgraden i filosofi. Han har sedan framträtt som religionsfilosofisk forskare och har på danska utgivit bl a 'Vor Tids Reformation', 'Midt i den sjette Dag' och 'Det Guddommelige i nyt Lys'. På svenska finns 'Nyckeln till livsgåtan', utgiven av Parthenon, Helsingborg."

Meditation på Liv

Av N. Sri Ram

Följande paragraf, som är en förkortad form av meditationen, meddelas först, och det som följer därefter, läses sakta med pauser.

Låt oss först meditera på Liv i dess oräkeliga former och dess ständigt växlande uttryck; därefter på MEVETANDE, som är ett med livet och dess natur, så som vi kan förstå det i oss själva och i andra; sedan på SYMPATI, inte så mycket genom att tänka som genom att känna, som om man skulle sammansmälta sitt eget medvetande med någon annans medvetande, antingen i en människa eller i ett djur eller i en planta; och slutligen på KÄRLEKEN som upptäckes av ett sådant uppgående.

Föreställ er allt LIV såsom en oändlig ocean, i vilken allt individuellt liv är en droppe - livet i växterna - i djuren - i fåglarna - i människor av alla raser, man, kvinna, barn i alla åldrar.

Meditera på LIV såsom medvetet och aktivt - som utvecklar sig genom varje form - LIV som gudomlig energi som strömmar genom former av alla slag - allestädes närvarande - vibrerande - sovande i mineralet - drömmande i växten - delvis medvetet hos djuren - helt väckt och medvetet hos människan.

Låt oss tänka på MEDVETANDE som iakttagelse av allt som är framför oss eller omkring oss - såsom sinnesförnimmelser och tanke.

Låt oss tänka på växternas medvetande, som förnimmar svagt och just har börjat röra sig - sedan på djurens medvetande med mer levande och skiftande sinnesförnimmelser - som iakttar sin omgivning och som just har börjat att tänka - därefter på medvetandet hos våra medmänniskor som upplever sinnesförnimmelser - blir bundna av dessa - som tänker med hopp och fruktan - med längtan av olika slag - och med skapande fantasi.

Låt oss tänka på dem vi känner - identifiera oss inåt med dem - försöka se som de ser - känna såsom de känner.

Utvidga därefter tanken till andra, som är personligen okända för oss, och försök känna universell sympati med obegränsad välvilja - med en önskan att varje varelse må finna den lycka han söker - den lycka som vi alla söker för oss själva.

Försök att betrakta alla män och kvinnor som bröder och systrar - amerikaner, ryssar, kineser, alla olika folkslag, lärda och olärda.

Tänk på DEM som är mänsklighetens blommor - evolutionens fulländade verk - Mästarna - Kristus - Buddha. Tänk på deras natur såsom utomordentligt känslig, ren och medlidsam; försök att känna den kärlek och vördnad som helt naturligt väcks till liv, när vi lyfter våra ögon och hjärtan till den skönhet som de utgör.

Försök att se på allt liv såsom De ser på det - och att känna deras kärlek och ömhet för allt och Deras känsla av enhet med allt.

Försjunk i denna Enhet.

Min favoritbok Forts

het, oräddhet och fördomsfrihet präglar allt han skrivit, och inget bättre råd kan ges åt en sökare än att slå följe en bit med denne kunnige, livserfarne och människovänliga vägvisare.

Anm. Fil. lic. Gustaf Lundgren är en känd humanist. Han har varit förlagsredaktör på Natur och Kultur och Scandinavian University Books. Som förlagsman har han bl a kraftigt bidragit till att göra den moderna psykologin känd i Sverige. Den mest bekanta av hans egna böcker är "Grafologi" (NoK).

UFO-spekulationer

"Antag att UFO-fenomenet noga utväljer dem det 'rövar bort', tar människor med ett inte alltför gott rykte, exempelvis en man som Travis Walton, som har en önskan att bli tagen ombord på ett UFO, en man som flirtat med droger, och sedan skickar de honom tillbaka till jorden med en historia att han tagits ombord på ett UFO, men ingen vattentät historia. Vad sägs om det som täckmantel?"

Ernest P Moyer har i sin bok *The Day of Celestial Visitation* hävdad just att UFO-kontaktoffren är noga utvalda på sådant sätt att de kommer att berätta sin historia, eftersom de har ett inre behov att göra detta, men de kommer inte att bli trodda. Han nämner George Adamski och Daniel Fry som exempel.

Ur *The MUFON UFO Journal*

A Apelqvist

Den universella intelligensen. Den kosmologiska evolutionsläran.

"Tack för de mycket intressanta böckerna".

Örjan Björkhem

Pris 15 kr st.

Apelqvist,

Anders Reimers väg 13,
117 40 Stockholm

BABAJIS KRIYA YOGA KLASSER

varje måndag och fredag
kl 18.00-20.00

på Govindas restaurang
tel. 08/62 34 11

- Bär löst sittande kläder -

ELÄNDES ELÄNDE

Miljoner döda i pest; jordbävningar; is, köld och vinterstormar, somrar förbrända av torka; revolter, anarki ... Är det så som framtiden kommer att se ut?

Vi närmar oss hastigt 1984, och den tid som förestår kommer att vara fylld av väldiga katastrofer och omvälvningar enligt en del amerikanska spågummor och -gubbar. Frukantvärda jordbävningar kommer att övergå världen, år 1999 kommer jordaxeln att tippa – tror en del – men redan 1985, eller där-omkring, återkommer Halleys komet, vilket – tror andra – kommer att medföra en myckenhet ospecificerat obehag. (I synnerhet sierskan Jeane Dixon har provat på att odla sina troendes kometskräck.)

Men även vetenskapsmän sysslar ibland med att se in i framtiden. Och kanske kommer det som en överraskning att dessa personer inte bara kan verka minst lika lösläppta och fantasifulla som sina kristallskådande "kolleger" utan även förutsäger i stort sett samma katastrofer. Vill ni t ex veta mer om när jordaxeln tippar och sydpolen s rår på glid, om jordbävningar, istider och kometer? Läs då boken *Doomsday: The Science of Catastrophe* av Fred Warshofsky – en sann njutning för varje mefistofelisk misantrop – som sammanfattar de flesta katastrofteorierna på området. Och om inte någon av dessa förutsägelser besannas under det kommande decenniet, kan det väl bero på att katastrofbilderna är så många att ödets gudinnor inte kan bestämma sig för vilken de skall välja.

Den namnkunnigaste av "undergångsprofeter" just nu tycks vara engelsmannen John Gribbin, som är fil. dr i astrofysik samt författare till en lång rad böcker med kusliga

och sf-betonade titlar. *Forecasts, Famines and Freezes, This Shaking Earth* och *Time Warps* säger en del om hans produktion. Mest känd är boken *The Jupiter Effect*, som han skrev tillsammans med fysikern Stephen Plagemann i mitten av 70-talet. Det är en spännande bok, mitt emellan sf och s, med omisskännliga drag av pusseldeckare. Och för den som läser boken och godtar de ledtrådar och indicier som ges, framgår klart att 1982 kan komma att bli ett ödesår i mänsklighetens historia. Men först skall påpekas att författarna uttrycker sig betydligt mindre tvärsäkert och med större måtta än vad deras eftersägare låtit ana.

JORDBÄVNINGAR

Från och med 1977 håller solsystemets planeter på att radas upp i en allt rätare linje på samma sida om solen. Det är en sällsynt konjunktion, eller konjunktionskedja, som kommer att vara avslutad 1984 och nå sin höjdpunkt 1982. Nu föreslår Gribbin och Plagemann att den förenade "tidvatteneffekten" kan orsaka störningar på solen med en ökning av antalet solfläckar som följd – och det har bevisligen redan börjat ske. (Namnet Jupitereffekten kommer av att det är Jupiter, den största planeten, som svarar för merparten av denna gravitationsverkan.) Men när solaktiviteten stiger, ökar inströmningen av elektriskt laddade partiklar i jordatmosfären, vilket både återverkar på atmosfärens rörelse och på jordrotationshastigheten, eftersom vindarna "hugger tag" i jordytan. Och

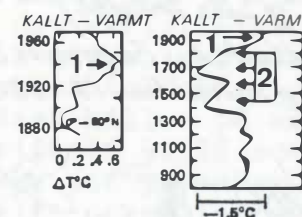
det är denna påverkan som utgör resonemangets nyckel. *Förändringar i jordrotationen kan förstärka spänningar i jordskorpan*. Det paradoxala är, i detta sammanhang, att solfläcksminimum kan ha samma effekt som -maximum, vilket ger en jordbävningsperiodicitet på 5 à 6 år. Av samma skäl som författarna nu förutsäger att 1982 kommer att bli ett år av ovanlig seismisk aktivitet, borde också jordbävningsåret 1976 ha kunnat förutsägas, då i Kina krävdes miljonen dödsoffer. Vid solfläcksmaximum påverkas jordrotationshastigheten från avtagande till stigande (men kom ihåg att det rör sig om mycket små värden!), vid minimum gäller motsatsen – men var och en som sökt stå upprätt i en buss vet att inbromsningar och starter medför samma problem!

1980–84 kommer alltså att vara en period då geologiskt instabila områden överallt vaknar till liv. I synnerhet tror Gribbin och Plagemann att förödelse kommer att drabba Kalifornien med Los Angeles och San Francisco som tänkbara jordbävningscentra. Tidigare jordbävningar i San Francisco Bay-området, 1836, 1838, 1861, 1868, 1892 och 1906, har visat en förvånande grad av anpassning till solfläckscykeln. (Det var sol-max åren 1837, 1860, 1870, 1893, och 1905/7.) Och förra gången som vi hade en planetuppradning av samma slag som den som just har börjat – dvs för 179 år sedan – inträffade också en jordbävning i Kalifornien, men då fanns där inga städer som kunde läggas öde.

ISTIDEN KOMMER!

Nu finns det också forskare som tror att vi närmar oss en "liten istid". För att skilja denna "istid" – som innebär en "uthärdlig" klimatförsämring – från de istider där inlandsisar härjar, skall jag här använda ordet "järntid".

Järntider är vanliga i historien.

Figuren ovan visar den sammanhängande period av järntider, ca 1430–1850, som kallas "lilla istiden". Vi kan lätt göra oss en föreställning om dessa klimatförsämringars betydelse. Vid periodens början finner vi den senmedeltida agrarkrisen, samt all den oro som markerar det gamla jordägar-systemets (feodalismens) upplösning. En viss förbättring under 1500-talet, med goda jordbrukskonjunkturer, kan kanske intressera stockholmarna som bakgrund till Kristian den godes kampanjer. Men med järntidens återkomst undanrycks den ekonomiska basen för dansk expansion, och i stället lyckas Sverige, i järntidens Europa, utnyttja sig av den tilltagande anarkin för att tillkämpa sig ett herravälde baserat på militär kontroll av de spannmålsexporterande östersjöhamnarna.

Ännu tydligare framstår klimatsambandet om man jämför med den demografiska utvecklingen. Klimatförbättringar har alltid inneburit befolkningsökningar; järntider sammanfaller med stagnerande eller vikande befolkningstal.

GRIBBINS KLIMATPROGNOS

Produktive Gribbin har också skrivit en bok om "järntider", *The Climatic Threat*, ur vilken jag skall saxa några punkter. Påpekas bör att det faktiskt rör sig om rätt så "etablerade" teorier:

● Det blev mänsklighetens öde att födas ungefär samtidigt med den första kända istiden. Dess förutsättning var att kontinentaldriften åstadkommit landområden kring polerna, vilka avleder varma havsströmmar och på vilka glaciärisar kan bildas. Just nu lever vi i en varm period av denna istid.

● Men sällan har "istidsklimatet" varit så bra som nu! Vårt eget år-

hundrades klimat är det bästa, och onormalaste, som har inträffat på tusenår. Endast ca 5 procent av den senaste halva årsmiljonen kan uppvisa något liknande. Och det var i denna parentes av gott klimat som en stor del av "jordbruksrevolutionen" och "befolkningsexplosionen" inföll.

● Men – mycket tyder på att klimatet nu redan börjat återgå till det "normala" – dvs till en järntid. Dels har det inträffat en svag men fortlöpande nedkylning, dels har jetströmmarna runt norra halvklotet försvagats och börjat löpa i allt vidare och mer oregelbundna sick-sack-banor. Sydliga väderströmmar kan då hamna långt norrut, och nordliga långt i söder.

● I praktiken betyder detta att framtiden väder kommer att utmärkas av tvära kast mellan ytterligheter. Ibland kan "blockeringar" uppstå, då en eller annan vädersituation permanentas under lång tid. Torka kan växla med långa perioder av regn, och vi får längre och kallare vintrar.

● När klimatet ändras sker det SNABBT. Vi får troligen ingen övergångsperiod, ingen lång tid att anpassa oss.

● Risken med ett extremklimat ligger inte så mycket i att livsmedelsproduktionen långsiktigt kan minska, som i att vissa år, eller grupper av år, kan komma att kännetecknas av fruktansvärt fetslagna skördar. Och det finns inga spannmålsreserver i världen – inte nu, i varje fall.

Mellan – och ibland på – raderna i Gribbins bok skymtar väldiga hungersnöder, omvälvningar och massfolkvandringar. Historien visar oss, påpekar han, att klimatförändringar ofta leder till samhällsförändringar. Han nämner ett exempel med kuslig ödestyngd: För 600 år sedan drabbades Mill Creek-indianernas område i Nordamerika av en torka som varade i 200 år, och förvandlade åkerbrukarna till nomader. Just nu råkar detta område vara ett av jordens bördigaste: USAs "breadbasket". – Denna "brödkorg" är starkt hotad, anser vissa forskare.

Men Gribbin försöker vara optimist. Överlevnad – det är inte bara en fråga om produktion, utan om planering och distribution, skriver han. För att skydda sig mot prisfall subventionerade tex den amerikanska staten, så sent som för några år sedan, jordbrukarna att endast odla vissa kvoter – dvs de fick betalt för att låta åkrar gro igen. Samtidigt inträffade i Afrika

en av de värsta hungerkatastroferna i vår tid. – *Den mellanstatliga anarkin måste upphöra!* Gribbin pekar nu på ett gemensamt yttre hot och kräver ening. (– Men är förresten hotet gemensamt? 1400-talets klimatdrabbade jordägare kunde nog enas mot sitt gemensamma hot, men det var ett annat än de jordlösa!)

PEST?

För att slutligen stimulera vår kometskräck en smula kan nämnas boken *Lifecloud* av Fred Hoyle, känd astronom och sf-man, samt Chandra Wickramasinghe, astrofysiker. Det rör sig här om en uppsatsning av Svante Arrhenius panspermiteori, som utökas med antagandet att kometer och meteoriter kan vara bärare av virus. Författarna tänker sig att livet en gång uppstod på jorden genom att kometer sådde "livsfrön" i atmosfären, vilka sedan spreds med vindarna. Tyvärr fortsätter emellertid kometerna med denna verksamhet, trots att vi inte längre är i behov av nytt virus. Digerdöden kan ha varit en kometpest, enligt detta antagande, men även asiaten och en del andra snuvor uppvisar ett så irrationellt spridningsmönster att smittan kan förmodas ha kommit med vindarna.

Summering:

Om vi nu vill skapa en syntes av allt detta, och därtill i nostradamismens anda lägger Halleys komet, som snart dyker upp, så kan vi mana fram följande "framtidssbild", hämtad direkt ur medeltiden:

Europa 1347–51: 25 miljoner döda i pest som varar seklet ut. 1356: Jordskalv, järndom; Basel jämnas med marken, katedralen störtar. 1370–90: Is, köld och vinterstormar, somrar förbrända av torka. 1430-talet inleder den sammanhängande "istiden"; det medeltida samhället bryter sönder i en våg av bonderevolter och militär-anarkier.

Är det så våra "profeter" har tänkt sig kommande decennier? "Peste, famine, mort de main militaire: Le siècle approche de renouation." (Nostradamus 1:16 "Pest, hungersnöd, döden för krigarhand: Tidevarvet nära sin förnyelse.")

Litteratur:

F. Warshofsky: *Doomsday*, förlag Pocket Books, New York 1979, pris \$ 2.25.
J. Gribbin & S. Plagemann: *The Jupiter Effect*, Fontana 1977 (rev. uppl.) pris 70 p.
J. Gribbin *The Climatic Threat*, Fontana 1978 pris £ 1.00
F. Hoyle & C. Wickramasinghe: *Lifecloud*, London 1978, pris £ 5.95.

December '79

1	Lördag	Brasafest på Hålsans Hus Svenska	48
2	Söndag	Gudstjänst i Swedenborgs kyrka	
3	Måndag	Gottaus - Solreligionens 6, Uve Lemke	49
4	Tisdag	Kommunikationsteori	
4	Tisdag	Akupunktur - Ingar Mellqvist om	
5	Onsdag	Pyramidernas & Templens Egypten	
7	Fredag	7-9 dec Sufiworkshop	
8	Lördag	Zonterapikurs 8-9 dec. Yoga-Kultur	
9	Söndag	Gudstjänst i Swedenborgs Minneskyrka	
10	Måndag	Musiken som helande faktor Alice	50
11	Tisdag	Cirkel med Broder Bernhard	
12	Onsdag	Unification Church - Möte mellan öst och väst	
13	Torsdag	Martyrer för och nu Själfrälsning	
14	Fredag	"Teaching" andliga livsfrågor förmedlade genom	
15	Lördag	Stor Julmarknad i Strindbergs blå Tornet	
16	Söndag	Traditionell Luciafest på Högskolan	
17	Måndag		51
18	Tisdag		
19	Onsdag	Familjen i centrum Unification Church	
20	Torsdag	Information om Eckankar på ECK-centret	
21	Fredag	Snack julafton!	
22	Lördag		Vintersolståndet
23	Söndag		
24	Måndag	Bert Yoga Jonson	52
25	Tisdag	Yoga, meditation & astrologi på	
26	Onsdag	Masesgården, Leksand	
27	Torsdag	Information 0247-12231	
28	Fredag	Yoga-Kultur 08-688489	
29	Lördag	Martinus Kosmologi: 08-7673129	
30	Söndag	Sänd in information till	
31	Måndag	Gott Nytt År!	1

Sökarguiden

Astrologi - grundkurs

30/11 - 2/12 med Bert Yoga Jonson

Samma kurs även:

13-15/12 (torsdag kväll, fredag kväll & lördag)

Plats: Yoga-Kultur, Bergsunds Strand 3
Information & anmälan 08-688489

Ledare: Bert Hagested utbildad av Amand
El Sarhan - sufimästare från Bagdad.
Speciellt sufisk serveras. Kursen hålls på
"Skandinaviska". Pris 300. Information & anmälan
08-406478

Söndagen den 9 dec kl. 14.00
Luciafest med massor av söta tårter
på Hålsans Hus, Fjällgatan 23A
Arr. Svenska Vegetariska föreningen

Söndagen den 9 dec. kl. 14.00
Julfest hos Stockholms Spirituallistiska
Förening, Karlav. 52 14. ned.

Fredagen den 14 dec kl. 19.00
Julfest hos Sanningssökarna
Kammargatan 27 14. ög.

Söndagen den 16 dec kl. 19.00
Traditionell Luciafest på Högskolan
Skansen. Arr. 753 0836
Arr. Hålsö främjandet.

Sökarguiden

Mark Mawrence

som det skrivits så mycket om i Sökaren är tillbaka i Sverige. Mark har under några jobbiga månader arbetat hårt på Carmel in the Valley, Paul Solomons kollektiv. Har du fastnat för "networking" och är intresserad av vad Mark håller på med kan du kontakta honom genom Vattumannens Bokhandel tel: 08-10 96 15 som förmedlar information om aktuella föredrag som Mark kommer att ge under början av december. Mark är också intresserad att träffa större kollektiv och grupper.

zonterapi

»kort historik

»zonterapiens roll idag

»zonerna

»de olika punkterna

»behandling

»fotmassage

»healing

»olika hjälpmedel

Kursen hålls 8-9 december i YOGA-KULTURS lokaler på Bergsunds Strand i Stockholm.
Information och anmälan: 68 84 89

Återanvändningsmarknad

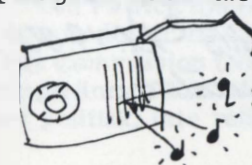
i Strindbergs blå tornet, Drottninggatan 85, 2tr.
fredagen den 14 kl. 14.00 - 20.00 och på lördagen
den 15 december 11.00 - 17.00. Allt mellan himmel
och jord finns att beskåda och har du tur så kanske
du hittar något som du letat länge efter.

Till minne av Kosmobologen
Carl Lidman
som jordfästes den
30 november 1979.

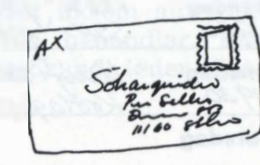
Carl var en ständig
källa till inspiration
alla de gånger vi
möttes på
Vattumannen.

Per

Sökarguiden är till för att sprida kännedom om så många organisationers
program som möjligt.

Skicka in information till SÖKARGUIDEN så har
du också möjlighet att komma med i Närradions
sändning! Sänd all information till: Sökarguiden
c/o Per Sellmann, Drottninggatan 85, 2tr
111 60 Stockholm.

på Govinda

kan du nu äta gratis om du samtidigt
orkar lyssna till hög musik och där-
efter titta på film. Nu kan du bara
gå dit och njuta av antingen maten,
musiken eller filmen, men du bör ha
gott om tid.
Hare Krishna-folket har liknande
"servicestationer" för andligt ut-
svultna människor runt om i världen.
Det känns kanske bara lite konstigt
att man måste bjuda svenskarna på
mat för att få dem att lyssna på lite
visdomsord.

Hur som helst, är du hungrig så gå
till Grevgatan 18 mellan 12-14
måndagar till fredagar.

Är du lat?

Sökarguiden beror mycket på hur just du skickar
in information om just din organisation och
förening. Många stora organisationer tycks helt
strunta i SÖKARGUIDEN och det känns inte alltid
roligt att tjata sig till program och informations-
blad. Vill du nå ut med ditt eller ert budskap
så hör av dig åtminstone till nästa år!

1	Tisdag Nyårsdagen	Yoga, meditation & astrologi 1	
2	Onsdag	Beit Yoga Jönsson på	
3	Torsdag	Maresgården, Leksand	
4	Freitag	Information 0247-12231	
5	Lördag	08-688489	
6	Söndag Trettondedag Jul		
7	Måndag 1930	Gunde Johansson - Födelse, Förtid och Dan Andersson knävl ABF Sönd. 41, Fabiansalen	2
8	Tisdag 1930	Studiecirkel i Spiritualism SSF Karlav. 52 1tr. ned.	
9	Onsdag 1930	Findhorn - det andliga kollektivet i Skottland SSF Caren Sjöström Karlav. 52 1tr. ned.	
10	Torsdag		
11	Freitag		
12	Lördag		
13	Söndag		
14	Måndag 1930	Mental zoterapi - resa i det inre I Bröder Bernhard ABF Sönd. 41, Fabiansalen	3
15	Tisdag 1930	Meditation SSF Karlav. 52 1tr. ned.	
16	Onsdag 1930	Varför har vi ett altare? Åke Möberg om syndkastarnas mysterium SSF Karlav. 52 1tr. ned.	
17	Torsdag	Kursstart YOGA med Yoga Bert se intill.	
18	Freitag		
19	Lördag	Du är här nu med Anniastina Persson 19-20-21 jan. Ring 08-889958	
20	Söndag 16.00	Öppet Hus - meditation & information Stålens Spiritual. Förening Karlav. 52 1tr. ned.	
21	Måndag 1930	Mental zoterapi - resa i det inre II Bröder Bernhard ABF Sönd. 41, Fabiansalen	4
22	Tisdag		
23	Onsdag 1930	Unification Church Rödåggsgatan 7	
24	Torsdag	Säud in information och vårens program till Sökarguiden	
25	Freitag	90 Per Sellmann	
26	Lördag	Drottninggatan 85 2tr.	
27	Söndag	111 60 Stockholm	
28	Måndag 1930	Mental zoterapi - resa i det inre III Bröder Bernhard ABF Sönd. 41, Fabiansalen	5
28	Måndag 1930	1982 - jordens ödesår eller icke? Anders Ekström SSF Karlav. 52 1tr. ned.	
30	Onsdag 1930	Unification Church Rödåggsgatan 7	
31	Torsdag		

Galleri Medmera informerar:

28 dec - 8 jan. Rebirthing
med Peg Stanley
Information Manamu Thorsell
08-250364 eller
galleriet 08-411640

Borbona Findeisen kommer
till Sverige vid årsskiftet.
Mer information på galleriet.

Leonard Orr
är tillbaka i Stockholm den
11-15 feb.
Kurser i återfödelse
new age yoga
many seminar
m.m.

Mer information från Anne Didron
på galleriet.

medlemscaféet
nu öppet nullan
ca. 11-19 varje dag
Galleri Medmera
Hornsgatan 29A
08-411640

Yoga
Kursstart

17 jan.
23 jan.
29 jan.

Beit Yoga
Jönsson

Stor Yoga uppvisning den
21 jan. Folkets Hus kl. 19.00
Information & anmälau:
08-688489

"DEPROGRAMMERING" finns det något gott i det?

Frederick Bunt

Den amerikanska tidskriften *the Humanist* är organ för det humanistiska sällskapet i USA. Den har i nr 5, 1979 en artikel av Frederick Bunt (dekanus vid *School of Education, Pace University, New York City*) där den beryktade "deprogrammeringen", eller avprogrammeringen, av religiösa människor behandlas på ett uppskattande sätt.

Bunts dotter har blivit avprogrammerad av "deprogrammeringens fader" Ted Patrick från sin anslutning till *Unification Church*, den rörelse som i Sverige går under benämningen Tongil-familjen.

Vi kan väl lyssna litet på Bunts synpunkter? Han skriver bl a att naturligtvis har varje ung människa i myndig ålder rätt att tänka och tro vad hon vill. Men, understryker han, "det är inte avprogrammerarna utan de 'nya religionerna' som nekar unga människor rätten att tänka och tro vad de önskar. Syftet med avprogrammering är att få kultmedlemmen att börja tänka igen, att frigöra honom ur det automatiska tillstånd som han blivit programmerad till. Avprogrammerare tvingar inte en kultmedlem till någon speciell tro eller filosofi. Genom verbala och psykologiska medel bearbetar de individen för att förmå honom att granska plötsligt påkomna trosföreställningar, som ofta är diametralt motsatta de föreställningar och värderingar som han hade bara en knapp vecka tidigare."

Bunt vänder sig mot den vanliga beskrivningen av avprogrammering som en fruktansvärd upplevelse, där offret kidnappas, utsätts för våld, hindras från att sova och skymfas med ord. Så gick det i varje fall inte till när hans dotter avprogrammerades; och inte heller stämmer den bilden med vad många andra har berättat för honom om sin upplevelse.

"Ted Patrick hjälpte mig att rädda min dotter från vad *New York Tax Commission* (New Yorks skatte-ringsnämnd) har brännmärkt som en politisk, inte religiös, organisa-

tion - den så kallade *Unification Church*. Jag skulle vilja beskriva tillvägagångssättet som i grunden ett försök att öppna ett tillslutet sinne, som en kunskaps- eller bildningsprocess, varvid oemotsägliga bevis på lögn, bedrägerier, knep och demagogi lades fram för min dotter. Inget våld förekom. Hon sov och åt bra och var aldrig rädd."

Bunt vänder sig i stället mot de nya religionerna inom vilka han anser - utifrån sin dotters upplevelser - att medlemmarna utsätts för starkt psykologiskt tryck, proteinfattig föda, alltför litet sömn, fysisk och mental uttrötning och att där skapas känslor av skuld och fruktan. Sådan behandling leder, menar Bunt, till att de ungas mänskliga rätt att tänka och handla fritt kränks. Och han frågar om det botemedel som heter avprogrammering verkligen kan anses värre än "kultismens sjukdom" som bryter ned människors personlighet och kränker deras rättigheter.

Edd Doerr

En annan skribent i *the Humanist*, Edd Doerr, är helt och hållet emot avprogrammering med de våldsinlag som beskrivits av Ted Patrick själv i hans bok *Let Our Children Go* (Släpp vårt barn, Dutton 1976) och av flera personer som gått igenom avprogrammering. Men Doerr medger att avprogrammering ibland kan vara något tämligen fridsamt, fastän den som avprogrammeras inte har frihet att lämna platsen. Doerr nämner också att en Rabbi Maurice Davis i White Palms, New York uppges ha haft en betydande framgång med frivillig avprogrammering - en överenskommelse mellan föräldrar och barn att barnet inte skall ta kontakt med kulten förrän efter en eller två veckor av intensiv, frivillig diskussion om rörelsen i fråga. Men i allmänhet, skriver Doerr, så innebär avprogrammering kidnapping och frihetsberövande.

Beträffande verkningarna av avprogrammering hänvisar Doerr till en författare, Lowell D. Streiker,

som skrivit boken *The Cults Are Coming* (Kulterna kommer, Abingdon 1978). Streiker anser att framgångsrik avprogrammering kan leda till ett barnsligt beroende hos den unga personen, medan misslyckad avprogrammering, något som är mycket vanligt, kan leda till ett bestående främlingskap mellan barn och föräldrar och få en från början halvhjärtad anhängare att bli en fullt övertygad och engagerad troende. Streiker skriver att kultur blomstrar i en atmosfär av stress och snabba sociala förändringar och att om de kult-troende lämnas ensamma, så blir omkring tre fjärdedelar av dem lösta ur förtrollningen inom en mycket kort tid, ofta inom mindre än nittio dagar. Det säkraste sättet att göra en nyomvänd till fanatiker för lång tid är att förfölja honom för hans tro, anser Streiker.

Doerr nämner att i många människors ögon är den världsliga humanism som tidningen *the Humanist* (där han själv och ovan refererade Bunt uttryckt sina meningar) representerar ett allvarigare hot än *Unification Church* eller Hare Krishna-rörelsen. "Är någon för avprogrammering av humanister?" frågar han.

Vore avprogrammering lagligt tillåten, så kunde ju en majoritet i ett samhälle besluta att alla medlemmar i vissa "subversiva" sekter skulle fångas in och avprogrammeras. Själv har Doerr ingen hög tanke om tron hos de kultmedlemmar han träffat, men han ser dem som ett avsevärt mindre hot mot samhället än avprogrammerarna, vilka för betalning åtar sig att skilja vilken ung person som helst från hans nyfunna tro.

Sökaren

Vad Sökaren beträffar, står den för saklig information, diskussion och kritik, när det gäller företeelsen nyreligiositet liksom allt annat som tidskriften behandlar. Ett enögt sanningssökande leder vilse.

SM

”WISDOM’S GOLDENROD” ett filosofiskt studiecentrum i USA

*På dagen jobb och familj, på kvällen krävande studier
– alltid sökande sanningen.*

Reportage Åsa Freij

Varje kväll efter en lång arbetsdags slut åker de till sitt ”center”, år efter år, sommar som vinter, många med nästan en timmes bilväg. De kommer från chefstjänster, grovjobb, affärer, kontor, från sysslor med hem och barn och från studier vid Cornell University i Ithaca i norra staten New York i USA till den lilla orten Valois, där deras andra hem, ”Wisdom’s goldenrod”, är beläget.

Några få bor på centret. Några kan bara komma dit en eller ett par dagar i veckan. Och några är hemmahörande på avlägsna orter, kanske i andra länder, men kommer när de kan, kanske på semestern, för att studera, meditera och arbeta praktiskt med nybyggnad och underhåll.

De har alla det gemensamt att de genomskådat och tröttnat på självishetens herravälde och de ytliga, materialistiska värderingar som förut har dominerat deras liv, men inte gett dem annat än förvirring, osäkerhet och otillfredsställelse. De har ställt sig samma frågor som före dem många stora filosofiska och religiösa gestalter: ”Vem är jag? Vad är människan? Vad är livet?” Och steg för steg tar de sig under långa nattliga seminarier och diskussioner, under Anthony Damianis ledning, fram i dessa gamla upplysta mäns fotspår mot en långsamt ökande självkännet och insikt i de själsliga djupen och livets innersta hemligheter. Om man kan tala om själsforskning, så bedrivs den här.

– Vi kan kalla vår stiftelse, ”Wisdom’s goldenrod”, ett forum för filosofi, en levande filosofi, inte akademisk, förklarar Anthony. Den akademiska filosofin är enbart

intellektuell. Att ägna sig åt akademisk filosofi är som att bara läsa menyn, medan den s k mystiska filosofin innebär att praktisera det man lär, d v s att även äta av det som står på menyn. Hur ska man annars bli mätt? Att praktisera är främst att uppleva genom meditation, att genom meditation få direkt insikt i och erfarenhet av det sublima som intellektet bara kan ana.

Att praktisera det man lär är också att leva efter den insikt man tillägnat sig och som är oupplösligt förbunden med den kärlek som är grundläggande och gemensam i alla filosofier och religioner.

– Det är inte att lära sig Platon eller Bibeln utantill men sen gå ut och slå grannen på käften, säger Anthony med glimten i ögonvrån.

Det råder ingen dyster stämning inom centrets väggar. Det allvarliga ämnet till trots skämtar man ofta och gärna.

I studiet går man fram på flera olika vägar. Man tar hjälp av astrologin, av filosofer som Platon och Plotinus, av religiösa mästare som Kristus och Buddha och av psykologer som Steiner och Jung, men kanske allra mest av dr Paul Brunton, som under ett långt liv banat de vägar som de studerande i Valois nu går, d v s gjort en rekonstruktion av de gamla mästarnas läror, dragit de gemensamma sanningarna ur dem och sammanställt dem på ett sätt som är anpassat till västerländskt tänkande – med hjälp av det kanske viktigaste – sina egna upplevelser och erfarenheter.

Den s k vetenskapen fnyser stundom åt populär filosofi och åt en sådan traditionell lära som astrologi. På ”Wisdom’s goldenrod” är det

snarare tvärtom. D v s man fnyser inte åt vetenskapen, men man anser att den har klara begränsningar, som inte filosofin har.

– Men vi går på intet sätt förbi vetenskapen, förklarar Anthony. De flesta här har studerat vetenskap ingående, men gått vidare. Vetenskap sysslar med olika ämnen, men filosofin söker helheten. Vetenskapen är bara en del av filosofin. När vetenskapsmannen kommit tillräckligt långt, blir han filosof!

Under ett nattligt seminarium analyserar man kanske enbart ett par meningar ur Plotinus tusentalet tättskrivna sidor tjocka bok ”The Enneads”.

Ungefär så här kan det gå till:

– Läs sista meningen en gång till, säger Anthony och går fram och tillbaka över golvet med hakan i handen.

Och en av de många uppmärksamma männen och kvinnorna, som sitter eller halvligger på kuddar på golvet i meditations- och lektionsrummet, upprepar:

– ... i själva den intellektuella principen ligger en total identitet mellan kunskapen och den som har kunskapen...

Ibland går Anthony fram till svarta tavlan och tar hjälp av det astrologiska diagrammet:

– Jag tror det är så här han menar, säger han och drar paralleller med astrologiska termer.

Någon ber att få göra en jämförelse med ett citat ur en annan tjock lunta.

– Just det! säger Anthony. Just det! Läs det en gång till!

Han sätter sig ner på sin kudde i lärarhörnet och tittar begrundande på diagrammet.

Eleverna ändrar ställning. Någon går ut och tar en kopp kaffe, kommer in med en kopp till Anthony. Utanför den öppna dörren är natten svart. Blixtar lyser ibland upp trädgården utanför så att några buskar och det indiskinspirerade taket på den nya biblioteksbyggnaden ett ögonblick syns klart som på dagen.

Anthony har under många år samlat material till en bok, en sammanställning av ett halvt livs forskning, där hans kvalificerade elevers frågor och diskussionsinlägg är och har varit till mycken hjälp och inspiration.

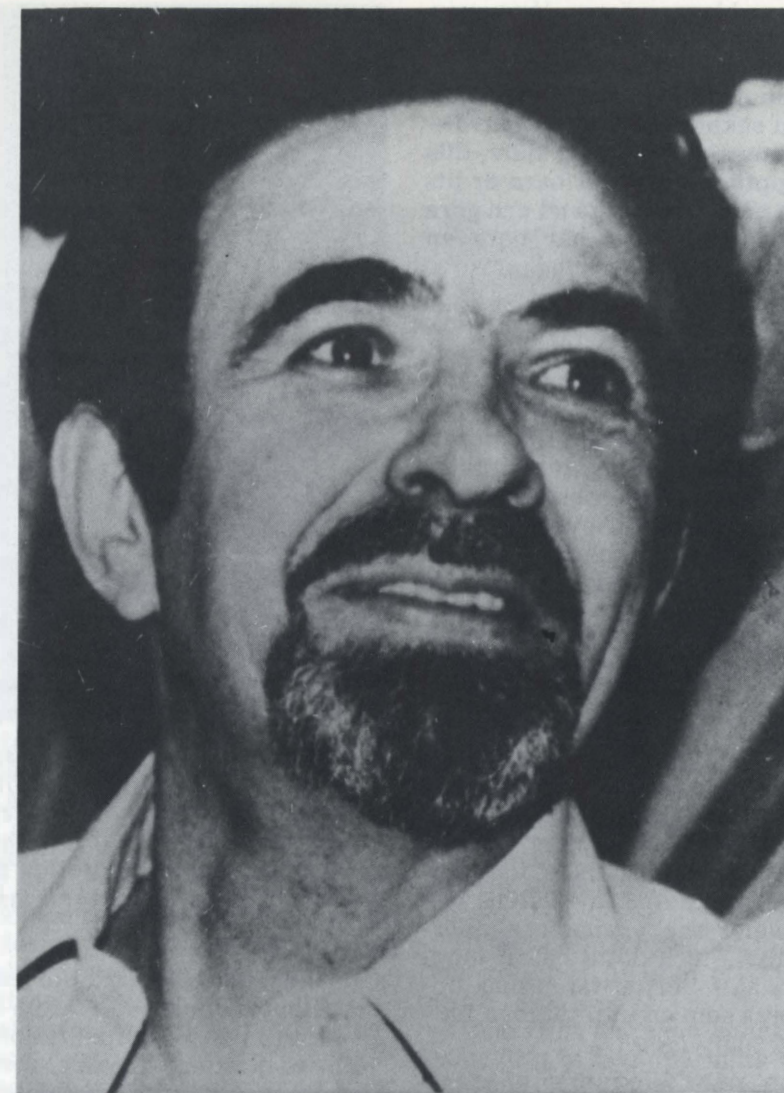
Mycket av sitt läsande och tänkande har Anthony utfört under långa pass på enahanda och okvalificerade jobb, som han föredragit just för att de lämnat tankarna fria och gett tid för studier.

Anthony hade tidigare en liten bokhandel med filosofiska titlar som specialitet. Det var där det började för ca 10 år sedan. En del kunder kom av naturliga skäl att börja prata med Anthony kring innehållet i böckerna. Hans stora kunnande blev snart både uppmärksammat och uppskattat. Man bad honom ställa upp för en liten grupp som var intresserad av mer organiserade studier. Så småningom växte gruppen sig så stor att man bildade en stiftelse och byggde ett eget hus, ett stenkast från familjen Damianis, på slutningen mot Seneca-sjön vid Valois. Under de senaste åren har man byggt ett gästhus och ett hus åt en gammal dam från Norge, som vill tillbringa sin ålderdom i centrets närhet. Och man har ett bibliotek under uppförande. Flera av medlemmarna har varit med från början och är ständiga besökare. Randy är en av dem. Han är också en av de få som bor på centret, och han ansvarar för dess skötsel.

Randy säger om gruppen och dess arbete:

– Vi arbetar seriöst. Vi kan inte vara för många här. Antalet människor som kommer hit är nu nästan för stort. Men jag tror att det kommer att lösa sig av sig självt. De som inte är mogna att vara här kommer att känna klyftan vara för stor, och försvinna.

– Vi avser inte att syssla med psykologi och lösa personliga problem av terapeutisk art. Det här får heller inte bli en plats för eskapism. Det händer alltför ofta att gruppemenskapen i ett andligt center i sig själv lockar vissa människor som söker sig dit mer av sociala skäl och i flykt från ansvar och verklig-

Anthony Damiani

het än av intresse för sanningssökande och andlig utveckling. Vi väntar oss att man nått en viss mognad och balans, när man kommer hit för att på allvar ta itu med sig själv och börja på den filosofiska vägen.

Men visst finns det personliga problem bland dem som besöker centret. Och visst får man hjälp med dem. Anthony, kamraterna, centret och dess atmosfär och ambition har gett många det stöd, den hjälp till självhjälp som de behövt i ett kritiskt skede av sitt liv. Men vändpunkten är nästan aldrig en plötslig lösning, utan början på en ny, lång och svår uppgift.

– Riktig hjälp är ofta just det du inte vill ha, det som ditt ego inte vill höra! förklarar Randy.

Det händer att Anthony ger ett kort, ”zen-liknande” svar, som förbryllar och sårar och kanske under en lång tid t o m förargar den som väntat sig tröst och förklaringar – tills han eller hon en dag förstår...

En fråga kan vara:

– Hur ska jag göra för att inte tänka under meditationen?

Och svaret:

– Låta bli!

Det är inte bara genom studierna utan lika mycket genom de oplanerade frågorna och svaren, småpratet kring kaffekokaren eller på trappan före och efter meditationen eller under jobbet med disk eller bygge som man lär. Av varandra. Och av Anthony, som inte vill kallas lärare: ”Vi är alla vänner bara”. Han finns oftast någonstans bland de andra, inbegripen i att reda ut en filosofisk tvetydighet tillsammans med några av de erfarna medlemmarna eller i färd med att lösa problemet med golvbeläggning och uppvärmningssystem för det nya huset med dem som främst ansvarar för bygget, eller i avskilt samspråk med någon som vill ha ett personligt råd i en känslig fråga. Och ofta hörs hans skratt och snabba kommentarer.

Någon klagar över långvarig, oförklarlig trötthet.

– Man är alltid trött en period på sökandets väg, flikar Anthony in. Man söker alla tänkbara orsaker och orsaker utom sig själv, tills man upptäcker att det bara är att ge egot på nöten och gå på och göra det man ska. "Egot har bara en uppgift – att blockera vägen."

Anthony säger ofta:

– Ni tänker för mycket. Tänk inte, det är inte vägen till självkännedom. Ytterst få människor kan ändå tänka. Tankarna bara jagar dem. Lär dig låta bli att tänka först, och sedan att använda tankarna – som redskap för ett visst ändamål. Men när de inte behövs, lägg ned dem! Inte går du omkring och bär på hammare och såg, när du har snickrat färdigt, och du sitter inte kvar i bilen, när du kommit hem!

Det är här meditationen kommer in. Koncentrationen är nyckeln. menar Anthony, en koncentration som undanröjer den ständiga ström av mer eller mindre ofrivilliga och oväsentliga tankar och känslor som belamrar människans medvetande. Meditation kan leda till en förståelse av verkligheten, av själens och universums uppbyggnad och innersta natur – och detta på ett omedelbart sätt bortom tankarnas begränsning som en intuitiv men fullkomligt klar visshet.

Barnen på "Wisdom's golden-rod"

Huvudparten av medlemmarna är mellan 25 och 35 år. De flesta är gifta och har barn i för- och småskoleåldern. Barnen följer sällan med till centret, där aktiviteterna äger rum på kvällen med meditation klockan fem till sex, och därefter "klass" från halv åtta till tiotiden eller ofta flera timmar senare.

Men varje söndag har man söndagsskola på förmiddagen. Man sjunger, man har danslekar som ökar gemenskapskänslan, man kanske gör en utflykt till en stor bäck i grannskapet, där vattnet ömsom samlar sig till små naturliga baddammar, ömsom spolar grunt över de flata skifferstenarna så att man kan vada och ömsom kastar sig ner för små branter precis lagom för att bli naturliga duschar som barnen skrikande av förtjusning kan svalka sig under i sommarvärmen.

Man lotsar också barnen på ett lekfullt men även allvarligt sätt in i meditationskonsten. De får sitta stilla en stund och höra på klassisk musik, och man visar t ex genom att låta barnen spänna en kroppsdel i taget och sen slappna av hur de kan

Centret har inga fasta medlemsavgifter och inget medlemsregister, bara en telefonlista, en naturlig samhörighet och frivilliga donationer till ställets underhåll, byggnationer, böcker och viss mathållning.

Verksamheten drivs i form av en stiftelse med namnet "Wisdom's goldenrod", ett namn som sällan nämns. Gruppen är ganska sluten och mån om sin "privata" karaktär. Man vill undvika publicitet och alltför många besökare.

samla, sprida och rikta sin energi och sen på liknande sätt samla den i en enda tanke – för meditation.

En saga med djupare mening bruka också höra till, t ex den om grodynglet som spolades bort från sin barndomsdamm, när det blev översvämning och som sen bara längtade hem. Han frågade alla han mötte hur han skulle kunna skaffa

sig ett hem. Han frågade snigeln, fågeln och ormen, men varken snäckan, nästet eller stenröset i solen passade honom. Till sist slutade han med alla ansträngningar och bara lät sig flyta i vattnet där han låg. Och se: Plötsligt upptäckte han att den där sköna hemkänslan som han sökt överallt där ute i världen, just fanns där han redan var....

Sång och lek brukar ingå i söndagsskolans program. Här utanför centrets huvudbyggnad.

Rolf Ejvegård

BLÅST KRING PARAPSYCHOLOGICAL ASSOCIATION

När American Association for the Advancement of Science (AAAS – Amerikanska organisationen för vetenskapernas främjande) hade sin sammankomst 1979, motionerade dr J.A. Wheeler om att Parapsychological Association (PA) skulle uteslutas ur AAAS.

AAAS är en huvudorganisation för alla vetenskapliga organisationer i USA, och PA blev associerad medlem 1969. Den kända antropologen Margaret Mead, som under flera år var ordförande i AAAS, var den som genomdrev att PA togs upp i den officiella amerikanska vetenskapskretsen. Medlemskapet sågs av parapsykologerna som det slutgiltiga erkännandet av den psykiska forskningens statusmässiga likställighet med all annan vetenskaplig verksamhet.

Wheeler ville nu ändra på detta förhållande, och bakgrunden är följande. Men först några ord om Wheeler själv.

J. A. Wheeler är föreståndare för Center for Theoretical Physics vid universitetet i Texas och anses av experterna vara en av världens främsta vetenskapsmän inom teoretisk fysik. 1939 publicerade han och dansken Niels Bohr en uppsats om *The mechanism of nuclear fission* (Mekaniken för kärndelning) som blev en av grunderna för utvecklingen av atom- och vätebomben. Wheeler var själv en av huvudfigurerna i detta utvecklingsarbete. Han var också den som myntade termen "svarta hål" som beteckning på platser i världsrymden där materien kollapsat på grund av enormt stark gravitation. Allt som kommer i närheten av dessa hål sugas in i dem. Inte ens ljuset undkommer dragningskraften. Det är därför dessa hål eller avlopp blir svarta för oss.

Få torde veta mer om modern fysik än Wheeler. Speciellt har han sysslat med kvantfysik och den sk observationsteorin, som säger att blotta betraktandet av en elementarpartikel, t ex en elektron, får den att ändra karaktär. Detta innebär att elementarpartiklarna inte är skilda från oss, inte befinner sig "där borta". På något sätt är vi en del av elementarpartiklarna och de en del av oss. Vi kan därför inte objektivt, utifrån betrakta en elektron, vi kan endast delta i denna elementarpartikels förändringar och utveckling.

Vad som retat Wheeler är att somliga parapsykologer tagit fasta på observationsteorin och med utgångspunkt från den sökt lägga grunden för en ny parapsykologisk teoribildning, där man i första hand söker förklara psykokinesi (PK) men i andra hand även telepati, klärvoajans och prekognition.

Det var den sk EPR-paradoxen som gav upphov till parapsykologernas intresse för kvantfysik. EPR är begynnelsebokstäverna i efternamnen på de tre kända fysikerna Albert Einstein, Boris Podolsky och Nathan Rosen, vilka 1935 publicerade en uppsats där de visade att kvantfysiken inte kan ge en fullständig beskrivning av mikrovärlden utan måste sättas in i en större teori på samma vis som Newtons fysik inte är en fullständig beskrivning av makrovärlden och därför senare endast blev en del i den einsteinskafysiken (relativitetsteorin).

EPR-paradoxen handlar om partiklar som uppträder parvis i en bestämd innebörd. När t ex en elektron och en positron möts, så förintaskas de och två fotoner, låt oss kalla dem A och B, slungas i väg åt motsatta håll. Oavsett hur långt från varandra A och B kommer (det kan

alltså gälla avstånd som får räknas i ljusår) så förblir de ändå alltid "parade" i den bemärkelsen att en egenskap hos A ger motsatt egenskap hos B. Observerar man A, så ändrar A karaktär och t ex egenskapen X (hos A) får, låt oss säga, värdet +1. Då vet vi utan att observera (mäta) B, och varhelst B än befinner sig, att egenskapen X hos B har värdet -1.

Paradoxen ligger alltså i att man kan förändra B utan att ens veta var B finns.

Teoretiskt kan man enligt Wheeler aldrig ta reda på vilka fotoner som hör ihop parvis. Visserligen vet man att A och B har olika egenskaper, men vilka egenskaper t ex A har, vet man inte förrän man observerar A, och då ändrar A och B karaktär. Skulle man av en slump få tag på B (fast det kan man inte veta att man fått) och mäta B, så ändrar B och A karaktär. Man kan alltså inte fastställa parskapet därför att A och B ändrar karaktär innan man hinner jämföra A med B.

1965 lade J. S. Bell fram ett formellt bevis (Bells teorem) för att inga oupptäckta eller dolda egenskaper hos partiklarna eller variabler i närheten av dem kan förklara varför B ändrar karaktär, när A gör det.

EPR-paradoxen skulle kunna tolkas som ett kommunikationssystem. Det är bland annat detta vissa parapsykologer tagit fasta på. Genom avläsningar på partiklar i ett visst utrymme skulle man kunna få reda på tillståndet hos partiklar i ett annat utrymme. Genom att påverka partiklar på ett visst (obekant) sätt, så skulle en uttolkare av motsvarande parpartiklar genom att sätta omvända förtecken för deras egenskaper kunna avläsa meddelandet.

Det har gått så långt att Jack Sarfatti, som kallar sig parafysiker, har lagt in en patentansökan (nr 071165) till amerikanska patentverket för en apparat som med hjälp av partiklar skall kunna sända meddelanden snabbare än ljuset.

Eftersom parkorrespondensen mellan de aktuella elementarpartiklarna inte är energiberoende, så har Sarfatti åtminstone rätt på en punkt. Om hans maskin kan sända meddelanden, så kommer hans meddelanden fram till mottagaren samtidigt som han matar in dem i sin sändare och detta oberoende av avståndet mellan sändare och mottagare. Det borde alltså inte föreligga något kommunikationsproblem mellan civilisationer i helt skilda delar av världsrymden i framtiden.

Andra parapsykologer (t ex Walker) har velat förklara PK med hjälp av EPR-paradoxen. Om vissa partiklar, som utgör delar av en paragnosts hjärna, kan påverkas av honom och han därmed kan påverka parpartiklarna i ett metallstycke, som befinner sig på ett sådant avstånd från honom att han inte på vanligt (makro)fysiskt sätt kan påverka metallstycket ifråga, så har han framkallat ett PK-fenomen.

Observationsteorierna har gjorts än mer komplicerade av vissa parapsykologer. De har bl a antagit att paranormala resultat i ett experiment inte uppstår vid själva försöket utan först då utvärderingen sker, d v s först då någon observerar resultatet. Sådana tankegångar lades fram 1974 vid *Parapsychology Foundations* (PF) konferens i Genève, där ämnet var parapsykologi och kvantfysik.

De hållna föredragen vid de årliga PA-konferenserna publiceras året efter. 1975 års bok börjar med en lång uppsats av den amerikanska fysikern Evan Harris Walker, som utvecklar en kvantmekanisk modell för medvetande och psi. I boken ger den franska fysikern Costa de Beauregard en egen tolkning av EPR-paradoxen. Han menar att vid mätning av partikel A överförs inte information direkt till A:s parpartikel B, utan först går informationen om förändringen bakåt i tiden till AB:s gemensamma ursprung och därefter framåt i tiden (men fortare än den "vanliga" tiden) till B. Eftersom nu meddelandeprocessen är energifri, så innebär det att meddelandet når B samtidigt som det lämnar A. Bland de fysiker som stöder denna förklaring av händelseförloppet i EPR-paradoxen befinner sig engelsmannen och nobel-

pristagaren i fysik Brian Josephson. Han tror också att psi kan förklaras på detta vis. Här har nu psi gjorts inte bara oberoende av avstånd utan också tidsberoende.

Det låg nu nära till hands att, som t ex parapsykologen och fysikern Helmut Schmidt vid *Mind Science Foundation*, San Antonio, Texas, börja spekulera i om det inte fanns något som kunde kallas retro-PK, d v s en påverkan från en paragnost i dag på händelser som inträffat för länge sedan. Eftersom observation (utvärdering) av ett försök enligt observationsteorin på det sätt som skisserats ovan påverkar resultatet och denna påverkan går bakåt i tiden, så menade nu en del parapsykologer att varje observation (man lämnar nu hypotesen om nödvändigheten av paragnoster) i framtiden skulle påverka redan utförda experiment.

Om denna tankegång är riktig, så innebär det måhända att det inte finns några slutgiltiga resultat från parapsykologiska experiment (och kanske inte heller från en del försök i andra vetenskaper, där ett medvetande, som påverkats av eller påverkat psi-faktorer, spelar stor roll). Denna slutsats var inte godtagbar för en del parapsykologer, så de började hitta på modeller för att göra experimentresultaten mer stabila. Bland annat föreslog parapsykologen och datorexperten John Hartwell att den första observationen (oavsett om den nu gjordes omedelbart under försöket i form av feed-back till paragnosten eller låt oss säga fyra år efter försökets utförande i form av utvärdering av resultatet) skulle anses vara mer "avgörande" än den andra observationen o s v. Observations-effekten skulle alltså avklinga i takt med antalet gjorda observationer och testresultatet skulle därmed bli allt stabilare.

Några parapsykologer (bland dem Walker) har velat förklara psi-processen som påverkad av dolda (eller oupptäckta) variabler i systemet som omger psi-faktorerna. Främst skulle då framtida observationer kunna utgöra sådana dolda variabler i dagens läge. Detta innebär att vissa händelser enligt EPR-paradoxen i Beauregards tolkning åstadkommer förändringar i bakåt i tiden. Denna tankegång strider mot Bells teorem (se ovan).

Alla dessa olika spekulationer för att förklara psi och paranormala fenomen anser Wheeler vara rent nonsens. Det är ju teoretiskt omöjligt, enligt honom, att avläsa parpartiklarnas inkomna information, eftersom denna information för-

ändras vid avläsningen. Man kan inte heller, anser Wheeler, säga att det som gäller på mikroplanet (t ex utvecklingar i enlighet med statistiska matriser) kan tas som förklaringsgrund för vad som gäller på makroplanet. Nej, i makrovärlden har naturlagarna (t ex kausallagen) full giltighet.

Det förefaller också som om Wheeler ibland tycks hålla före att mikrovärlden inte kan påverka makrovärlden. Om han har menat detta, så kan parapsykologerna vederlägga honom. De behöver endast ställa en geigermätare på bordet framför Wheeler. Där har vi en apparat som låter händelser bland elementarpartiklar i mikrovärlden direkt påverka händelseförlopp i makrovärlden.

Wheeler har blivit heligt förbannad på parapsykologerna därför att de citerar hans verk som stöd för sina egna teorier (nonsensteorier enligt Wheeler). Speciellt har han ansett det befängt att förklara medvetandet i kvantfysiska termer.

I år höll Wheeler ett föredrag vid AAAS:s årliga möte, som denna gång var förlagt till Houston i Texas. Föredraget följdes av en paneldiskussion. Han hade inte i förväg tagit reda på vilka som skulle sitta i panelen, och till sin förvåning fann han att där satt tre parapsykologer, nämligen Harold Puthoff, fysiker från *Stanford Research Insitute* i Kalifornien, Charles Honorton, psykolog från drömlaboratoriet vid Maimonides medicinska center i Brooklyn, New York samt elektroingenjören och socialpolitikern Willis Harman från *Institute of Noetics* i Texas. Panelens ordförande var fysikern Robert Jahn från Princeton-universitetet i New Jersey. Slutligen deltog i panelen fysikern och nobelpristagaren Eugen Wigner.

Wheeler förklarade efteråt att han för sent hade upptäckt att parapsykologer var inblandade. Hade han förstått det tidigare, så skulle han ha hoppat av arrangemanget.

I föredraget gjorde Wheeler klart att det inte var nödvändigt att involvera det mänskliga medvetandet för att göra kvantfysiska observationer. Han försökte också i detalj förklara att inget förlopp i mikrovärlden är ett förlopp innan det betraktas. Han avslutade sitt föredrag med att varna för alla försök att med utgångspunkt från EPR-paradoxen sätta upp teorier om att meddelanden kan skickas snabbare än ljusets hastighet eller att det kan finnas kvantfysiska förbindelser mellan två medvetanden. Sådana

åsikter ansåg han vara "grundlösa, mystiska, månsken". Han lade till att han ämnade driva pseudovetenskapen parapsykologi ut ur AAAS.

I den efterföljande diskussionen sa Wheeler saker som kom de initierade att häpna. Bland annat påstod han att den kända psykologen William McDougall och parapsykologins nestor J.B. Rhine hade ändrat resultaten i de rättförsök de utfört vid Duke-universitetet i Durham, North Carolina, för ungefär 50 år sedan för att få fram signifikanser av intresse. Wheeler påstod alltså att Rhine börjat sin parapsykologiska karriär med fusk. Som källa för sitt påstående angav han en känd genetiker som vid den tiden var knuten till Duke-universitetet. Som tur var för Rhine levde denne genetiker fortfarande och när han fick veta vad Wheeler sagt, skrev han genast brev till AAAS, Wheeler och Rhine och förklarade att beskyllningarna var helt gripna ur luften. När Wheeler upptäckte att hans oriktiga uppgifter snabbt förde honom ut på hal is, fann han det för gott att krypa till korset genom att skriva ett brev till AAAS, vilket publicerades i organisationens tidskrift *Science*, årgång 205, sidan 144 (1979) och ta tillbaka det han sagt om McDougall och Rhine.

Tanken att jaga iväg parapsykologerna ur AAAS utvecklade Wheeler vid publiceringen av föredraget i två bilagor och i ett brev till AAAS (d v s innan han tvingades skriva det brev i vilket han tog avstånd från det han tidigare sagt). Han skriver att han vid AAAS:s styrelsemöte i Boston 1969 röstade

mot PA:s medlemskap i AAAS. Han föreslår nu att en ny omröstning skall företas med syfte att PA skall stötas ut ur AAAS. Parapsykologerna behöver inte AAAS, skriver han med en underton som om han var intresserad av de psykiska forskarnas behov, och man kan nu se hur han arbetat sig upp i affekt, när han tillägger: Det finns tillräckligt med uttrycksmöjligheter för parapsykologerna i ett land som spenderar mellan 1 och 20 miljoner dollar per år på psykisk forskning och som har råd med 20 000 astrologer men bara kan kosta på sig 2 000 astronomer.

Hur många astrologer och astronomer det finns i USA vet jag inte, men 1973-1977 användes årligen i genomsnitt 552 000 dollar (se *Research in Parapsychology*, 1978, s. 55) för parapsykologisk forskning. Att koppla ihop parapsykologin med astrologin är ett vanligt knep, när de sakliga argumenten tryter.

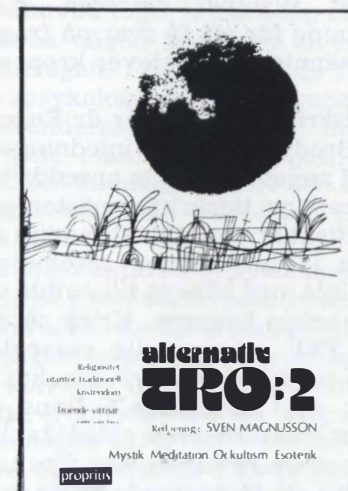
Naturligtvis väckte Wheeler uppeende, och journalister ansatte AAAS:s ordförande psykologiprofessorn Kenneth Boulding, vilken genast hade sitt svar klart: Den vetenskapliga gemenskapen måste vara öppen. Jag är för PA:s medlemskap i AAAS.

Wheeler och hans vapendragare förlorade onekligen första ronden, men han är nog tillräckligt uppretad (och kanske förödmjukad) för att låta udda vara jämnt. En ny attack är att vänta. Hur den organiseras vet vi inte, men en sak kan dock anses säker: Om Wheeler skall vinna rond två, måste hans argumentering bli betydligt sakligare.

Det smärtar mig

Jag läste en gång
i en bok
att en man -
Kristus -
gick omkring
och gjorde gott.
Det smärtar mig
att jag nöjer mig så lätt
med att
bara gå omkring.

Toyohiko Kagawa

Två böcker

alternativ TRO

med artiklar ur SÖKAREN
har utkommit på

proprius

Bok 1 berättar om buddhism och hinduism, samt något om islam, baha'i och sufi.

Bok 2 behandlar bl a mystik, meditation, ockultism, esoterik samt ovanliga former av kristen tro.

"Böckerna bör läsas också av oss som är aktiva i Svenska kyrkan. De hjälper oss att ta de nyreligiösa rörelserna på allvar."
Sten Rodhe i Lundastiftet

"...denna antologi, som självfallet borde finnas i varje bibliotek och varje skola."
Tomas Löfström i SDS

ALTERNATIV TRO: 1 55:-

ALTERNATIV TRO: 2 55:-

inkl. moms

Finns i bokhandeln

Även hos förlaget PROPRIUS, Värnavägen 35, n.b., 115 29 Stockholm.
Tel. 08/21 33 57

PARAPSYKOLOGINS HISTORIA

Överlevnadsforskningen

Nr 3, 1977 av den amerikanska medicinska tidskriften *The Journal of Nervous and Mental Disease* ägnas helt och hållet åt parapsykologi, främst *survival research*, d v s forskning för att få svar på frågan om människan överlever kroppens död.

Tidskriftens redaktör dr Eugene B. Brody skriver inledningsvis bland annat att många ansedda vetenskapliga tidskrifter nästan automatiskt är benägna att avvisa arbeten i vissa ämnen såsom icke lämpliga med hänsyn till nutida vetenskapliga begrepp. Kring sådant som ESP (utomsinnlig varseblivning) reinkarnation och överhuvud taget det paranormala finns ett skimmer av bristande vetenskaplighet, och dessa ämnen kan föra tanken till ett förkastande av de kunskaper som vetenskapen vunnit genom systematiska observationer och experiment.

Men tidskriftens redaktion betraktar de i numret medverkande parapsykologiska forskarna som trovärdiga personer, värda uppmärksamhet.

En större artikel är författad av psykiatriprofessorn och parapsykologen Ian Stevenson, och den tecknar i korta drag överlevnadsforskningens historia.

Stevenson inleder med upplysningen att forskning rörande frågan om den mänskliga personligheten överlever kroppens död har pågått i nästan ett århundrade. Från 1880-talet fram till 1930-talet bestod forskningen mest i att man samlade, klassificerade och analyserade spontana syner av döda människor eller andra upplevelser som syntes tyda på förbindelse med de dödas värld. Men man började också studera sådana personer, kallade medier, som sade sig kunna förmedla budskap från avlidna. De experiment som gjordes, ledde en del forskare till slutsatsen att allt, eller nästan allt, som syntes härröra från avlidna, kunde förklaras bättre med hypotesen telepati mellan levande människor eller också med klärvoajans från mediets sida.

Från 1930-talet fram till omkring 1960 brydde sig de flesta parapsykologer inte om frågan om personlighetens fortlevnad efter döden. De ville vänta med det problemet tills man uppnått en bättre förståelse av ESP och sett hur långt ESP-förmågan sträcker sig. Men från omkring 1960 har allt fler parapsykologer intresserat sig för överlevnadsfrågan. Och man har försökt anordna experiment som utesluter ESP mellan levande människor som förklaring.

De flesta vetenskapsmän i dag, skriver Stevenson, betraktar hypotesen att den mänskliga personligheten överlever döden som icke värd uppmärksamhet och kanske också som absurd. Om de överhuvud taget ägnar frågan någon tanke, så torde de peka på att det finns klara bevis för att hjärnans tillstånd har en avgörande betydelse för det mentala livet. Och eftersom hjärnan upplöses vid döden och det sedan inte finns några synliga spår efter psyket, så får man anta att också psyket har blivit till intet. Men materialismen, fortsätter Stevenson, varmed han i detta sammanhang menar tron att människan endast består av det som kroppen är sammansatt av, är i sig själv ett antagande. Minnen kan finnas i hjärnan men också i något annat som kan tänkas bestå efter döden. Vissa rapporterade paranormala fenomen borde inte ha funnits om materialismen vore sann – men eftersom de finns, så förstår man att materialismen är falsk.

Från nära nog alla samhällen som vi känner till, och så långt tillbaka i tiden som det finns trovärdiga uppteckningar, existerar rapporter om skeenden som tillskrivits de dödas ingripanden i de levandes värld. På 1870-talet och början av 1880-talet menade en liten grupp engelska vetenskapsmän att vetenskapliga metoder skulle kunna användas i ett systematiskt studium av de talrika fall av spökerier, syner och uppenbarelser av döda samt mediumistiska budskap, som på den tiden diskuterades flitigt men blev

mycket litet undersökta. Denna grupp grundade 1882 det engelska sällskapet för psykisk forskning. Bland grundarna och dem som visade ett aktivt intresse för sällskapet vetenskapliga verksamhet under de första 30 åren fanns flera mycket betydande vetenskapsmän. Bland presidenterna och vice presidenterna återfinns nobelpristagarna Charles Richet, Lord Rayleigh, J.J. Thomson och Henri Bergson och andra framstående vetenskapsmän som Sir William Crookes, Sir Oliver Lodge, William James och Camille Flammarion.

William James menade att parapsykologerna var mycket kritiskt medvetna. Han skrev: "Om jag ombads utpeka någon vetenskaplig tidskrift, där nykter vetenskaplig realism och ständig vaksamhet mot felkällor kunde ses i sin fulla blomning, så tror jag att jag borde lita till *Proceedings of the Society for Psychical Research*. De uppsatser som är vanliga i andra vetenskapliga organ, exempelvis i fysiologi, tenderar att visa en mycket lägre nivå av kritisk medvetenhet."

Den första tidens parapsykologer undersökte bland annat medier. De var fullt medvetna om att de flesta budskap från "avlidna" som kom genom medier, kunde tillskrivas bedrägeri eller någon annan normal kunskapskälla. Men forskarna fann en liten återstod av budskap som syntes oförklarliga med normala medel. Dessa tycktes åtminstone visa att medierna ägde en ESP-förmåga.

Det viktigaste amerikanska mediet var Mrs Leonore Piper. William James var den som "upptäckte" henne. Han blev förbluffad och imponerad av den kunskap hon visade om de personer som kom till hennes seanser. Ingen fann någonsin tecken på bedrägeri från Leonore Pipers sida. Det engelska mediet Mrs Osborne Leonard, av en något senare generation, blev också föremål för omfattande undersökningar. Även hon visade en förvånansvärd kunskap om dem som kom till hennes seanser, och något

allvarligt skäl att betvivla hennes ärlighet fanns aldrig.

Bland de fenomen som undersöktes av den första tidens parapsykologer var också de så kallade korskorrespondenserna. Med detta menas att olika medier, som inte hade någon normal kontakt sinsemellan, oberoende av varandra mottog meddelanden som var för sig syntes meningslösa, men när de sammanställdes med varandra fick en mening. Dessa korskorrespondenser tolkades som tecken på en meningsfull styrning från andevärldens sida.

En del medier, berättar Stevenson, visar paranormala kunskaper utan att gå i trans, eller, om det tycks gå i trans, utan tydlig personlighetsförändring. Men när de flesta medier går i trans, visar sig en annan personlighet än deras vanliga. Om en sådan transpersonlighet regelbundet framträder genom ett medium och även intar ett slags ledande eller styrande ställning, kallas den "kontrollen". Denna kontroll kan tjänstgöra som en förmedlare mellan de döda och de levande genom mediet. Men i andra fall kan andra döda själva direkt komma till tals genom mediet. Forskarna fann snart att många kontroller inte kunde ge tillfredsställande, verifierbara upplysningar om det jordeliv som de sade sig en gång ha levat. Forskarna började då ifrågasätta om inte de flesta kontroller och andra "avlidna", som talade genom medier, i själva verket var sekundära personligheter hos medierna själva, d v s tillfälliga och delvis frigjorda, halvt självständiga delar av mediets eget psyke. Sådana improviserade personligheter kunde kanske frigöras i transtillståndet och sakna existens oberoende av mediet, trots deras försäkringar om motsatsen. Det fanns forskare som blev övertygade om att detta var förklaringen till en del av transpersonligheterna. Men, skriver Stevenson, det är en öppen fråga huruvida denna förklaring skall generaliseras till att gälla alla mediala budskap eller endast en del av dem.

När det gällde undersökningar av spontana fenomen som spökerier, syner och budskap från avlidna genom drömmar och liknande fenomen, så blev dessa snart kritiserade i det man betraktade vittnena som opålitliga. Men det fanns också fall där en person hade skrivit ned en paranormal upplevelse, exempelvis synen av en avliden, innan han på normalt sätt kunnat få veta att personen ifråga hade dött. Det fanns parapsykologer som hävdade att

bevisstyrkan i många sådana fall var starkare än vad som ofta krävdes för att sända en människa till galgen.

När det stod klart att budskap från de döda genom åtminstone några medier inte kunde förklaras genom trick från mediet eller genom normala kunskapsvägar, så kom den tanken tidigt fram att budskapen kunde bero på ESP mellan levande människor (telepati). Denna förklaring omfattades av allt fler. Experiment och spontanta upplevelser visade nämligen att människor ofta tycks kommunicera med varandra utan att använda de vanliga sinnesorganen. Man fann också att en del mediala budskap som till formen var mycket lika dem som tycktes komma från avlidna, i själva verket gällde personer som fortfarande fanns i livet. Det var alltså fråga om processer mellan levande personer, och dessa fall tenderade att underminera tron att andra liknande budskap verkligen härrörde från de döda.

På 1920-talet gjordes några experiment med Mrs. Leonard, vilka visade att hon ägde detaljerad kunskap om innehållet i vissa böcker, som fanns på bokhyllor i till exempel något privat bibliotek och som det var säkert att hon inte hade haft tillgång till och som, i vissa fall, de på seansen närvarande inte heller hade kännedom om. Forskare som omfattade hypotesen om människans fortlevnad efter döden, såg dessa experiment som bevis för att diskarnerade andar arbetade genom mediet och hade uppsökt boken ifråga och läst i den, medan den fortfarande var tillsluten, och sedan gett riktiga upplysningar genom mediet. Men resultaten av dessa experiment kunde också anses visa att en människa paranormalt kan erhålla kunskap från andra människor genom telepati eller från skrifter genom klärvoajans.

Syner och uppenbarelser som tidigare en del forskare hade betraktat som bevis för att de döda lever, tolkades nu som beroende på undermedvetna skapelser hos dem som haft synerna, baserade på kunskap som mottagits telepatiskt och dramatiserats av det undermedvetna. Även korskorrespondenserna betraktades som undermedvetna konstruktioner hos något av de inblandade medierna; övriga medier antogs sedan benäget ha gett informationsdelar som stämde med det skapade mönstret.

"Super-ESP-hypotesen" (d v s nästan obegränsad ESP-förmåga) kom att ersätta hypotesen överlev-

nad som förklaring till sådana paranormala fenomen som förut setts som följder av de dödas verksamhet. Men på samma gång fick forskarna fler och fler bevis på ESP, vilket antydde existensen av någon icke-kroppslig aspekt av människan, som i princip skulle kunna överleva kroppens död.

Under tiden från 1930-talet till omkring 1960 sysselsatte sig parapsykologerna föga med överlevnadsfrågan. Man visste inte, som nämnt, hur långt ESP-förmågan sträcker sig och ville därför uppskjuta överlevnadsforskning åtminstone till dess bilden av ESP-förmågan klarnat – om det nu överhuvud taget fanns hopp om att komma någon vart med överlevnadsfrågan. I stället höll de flesta parapsykologer på med experimentella undersökningar av ESP mellan levande människor (telepati) och med användning av kort och teckningar som dolda "målbilder" (klärvoajans).

Men ett antal parapsykologer höll ändå på med överlevnadsforskning, bland annat försökte man eliminera möjligheten att medier som kunde ge korrekta informationer om avlidna, erhöill sin kunskap telepatiskt från någon närvarande seansdeltagare. Man försökte lösa problemet bland annat genom att låta den person som hade kännedom om den efterfrågade döde, inte själv vara närvarande under seansen utan ha ett ombud där, en så kallad *proxy sitter*, som ställde frågorna och som inte visste något om den avlidne. Men när några lyckade experiment av denna typ hade genomförts, blev det huvudsakliga resultatet att företrädarna för "super-ESP-hypotesen" stimulerades att utvidga denna. Man antog nu att mediet på något sätt hade kommit i telepatisk kontakt med den avlägsna person som kände till fakta om den avlidne, kanske genom omedveten förmedling av den som var *proxy sitter*.

I början av 1960-talet ökade återigen intresset för överlevnadsforskning. Detta berodde delvis på ny tillgång på medel för sådan forskning. *Psychical Research Foundation* i Durham grundades 1960 för att bedriva just överlevnadsforskning. Och 1972 erhöill *American Society for Psychical Research* efter en rättstvist pengar som hade testamenterats till sådan forskning.

Under de två senaste decennierna har parapsykologer med intresse för överlevnadsforskning bland annat på nytt tagit upp undersökningar av så kallade utanför-

kroppsliga upplevelser, vilka även hade intresserat 1800-talets pionjärer. Karlis Osis har gjort experiment med försöksperson som haft till uppgift att försöka gå utanför sin kropp och göra iakttagelser i det utanförkroppsliga tillståndet. Osis ordnade "targets" (mål) i en behållare så att ordningen kunde observeras endast från en speciell punkt i rummet, ovanför försökspersonen. I sitt normala tillstånd kunde inte försökspersonen med sina ögon se ordningen i fråga. Osis tänkte sig att "vanlig" ESP sannolikt inte skulle operera från just den plats i rummet varifrån ordningen i behållaren kunde observeras. Därför borde ESP kunna uteslutas som förklaring ifall försökspersonen lyckades. Tyvärr nämner inte Stevenson hur experimentet utföll.

R.L. Morris har gjort olika experiment i vilka "detektorer" (människor, djur och föremål) placerats i ett rum utanför sinnenas räckvidd hos försökspersonen, vilken skulle försöka ta sig ur sin kropp och påverka "detektorerna" på något sätt. Oberoende observatörer var närvarande. Dessa visste inte när under experimenttiden som försökspersonen försökte gå utanför kroppen. Inte heller här upplyser Stevenson om experimentets resultat.

Karlis Osis har också skickat frågor till 10 000 läkare och sjuksköterskor rörande patienters dödsbäddsupplevelser. 640 frågeformulär återsändes och blev en bekräftelse på vad W. Barret hade funnit tidigare att när döende har hallucinationer (en teknisk term), så hallucinerar de framför allt fantomer som representerar döda personer, vilka ofta säger sig hjälpa patienten vid hans övergång till en tillvaro efter döden.

En del människor, som varit i dödens omedelbara närhet – kanske blivit dödförklarade – men undkommit eller tillfrisknat, har berättat om upplevelser som är intressanta från överlevnadsforskningens synpunkt. Ibland har sådana personer talat om att de sett sin kropp från en annan punkt i rummet.

Upplevelsen att nästan dö beskrivs vanligen som angenäm och förändrar ofta personens attityd: de flesta mister sin rädsla för döden. Men sådana upplevelser har inte gett några objektiva bevis för fortlevnad efter döden. De kan ha uppkommit på grund av inre krafter som utlösts i dödens närhet, men det är inte säkert att den tolkningen förklarar samtliga aspekter av fall av denna typ. Det har exempel-

vis förekommit – i fall som Stevenson själv undersökt – att personen i dödens närhet tycks ha haft paranormal kunskap om händelser som inträffat under den tid då han varit till synes död och som han inte kan ha observerat med sina normala sinnen, även om han hade varit vid fullt medvetande. Ofta berättar personer som kommit tillbaka från ett tillstånd nära döden att de upplevt fullständig mental klarhet och även en ökad förmåga att tänka, fastän deras kropp syntes vara död eller på väg att dö. Sådana fall visar, skriver Stevenson, att mycket återstår att förstå beträffande förhållandet mellan psyket och hjärnan.

Det har under de två senaste decennierna gjorts försök att så mycket som möjligt utesluta ESP som förklaring till vad medier säger under vad som synes vara kontakt med de dödas värld. Bland annat har Stevenson och en kollega till honom gjort ett experiment där mediet och seansdeltagarna befunnit sig i samma rum men sensoriellt skilda från varandra, så att mediet inte kunnat se eller höra de närvarande, vilka (icke identifierade av mediet) inte heller kunnat se eller höra mediet. Resultatet blev signifikant positivt i det att mediet gav betydande informationer om döda medlemmar av seansdeltagarnas familjer. Detta experiment visade att sensoriell avskärmning mellan medium och seansdeltagare inte behöver ge negativa resultat. Men tyvärr, berättar Stevenson, lyckades inte ett försök av Haraldsson och Prattattupprepaexperimentet.

Osis har gjort experiment med *proxy sitter*, (representant – se ovan!) där denne i sin tur inte har varit i direkt kontakt med den som söker upplysningarna, utan endast med en representant för denne. På det sättet har Osis velat göra länken mellan mediet och den person som äger kännedom om den avlidne längre. Tyvärr erhöles inga klart positiva resultat med denna metod – men, skriver Stevenson, även om man hade fått positiva resultat, så kunde dessa ha tolkats som följd av super-ESP.

En idé inom överlevnadsforskningen har varit att någon före sin död lämnar ett förseglat meddelande, som han sedan, efter döden, skall försöka att återge för de levande via något medium. Men tyvärr har denna metod inte varit framgångsrik. Fast även om sådana experiment hade lyckats, så hade det varit möjligt att tänka sig att mediet läst det förseglade budskapet klärvoajant. En svaghet i såda-

na experiment har varit att man inte kunnat veta om ett uttalande varit riktigt, förrän man brutit förseglingen och läst budskapet – och därefter har inget mer försök kunnat göras med just det budskapet. Men R.H. Thouless har konstruerat ett experiment med ett skiffermeddelande vars lösning endast han själv känner till. Medier kan försöka lösa skiffret genom ESP, medan han är i livet. Om de inte lyckas med detta men om någon lyckas efter hans död, så är hypotesen att Thouless hört av sig från de dödas värld rimlig, anser Stevenson.

Stevenson har kombinerat Thouless skifferidé med ett kombinationslås, som endast kan öppnas om man känner till en viss sifferkombination. Endast ägaren av låset känner till kombinationen, som han själv valt (och som han bör hålla i minnet, inte skriva ned). I detta experiment behöver man inte spoliara testet genom att bryta en försegling: alla gissningar är fel till dess någon har gett den sifferkombination med vilken man kan få upp låset. Medier kan försöka finna ut kombinationen redan medan ägaren är i livet.

Forskare har påpekat att man visserligen i princip kan tänka sig att ett medium genom super-ESP kan erhålla all möjligt information i en sak – man känner, som ovan nämnt, inte gränserna för ESP-förmågan – men däremot kan man inte den vägen skaffa sig en praktisk färdighet av något slag, ty en färdighet kan endast läras genom övning. Därför anser en del forskare att om ett medium, genom vilket en avliden kommunicerar, visar upp en ovanlig färdighet, exempelvis att kunna prestera en viss dans, som den avlidne kunnat utföra, eller korrekt föra ett samtal på ett främmande språk, som mediet inte förstår, så är detta ett stöd för överlevnadshypotesen. Stevenson har själv undersökt tre fall där ett medium samtalat på ett främmande språk som hon normalt inte har förstått.

Även fall av reinkarnationstyp pekar på överlevnad av döden. I många av dem visas färdigheter eller unika personlighetsdrag, som inte så lätt kan förklaras genom super-ESP. I många fall av reinkarnationstyp är det små barn, vanligen 2–4 år gamla, som börjar berätta om tidigare liv, som de minns att de levte. Och ibland gör de korrekta påståenden om det tidigare livet, som de levte på en helt annan plats och som de normalt inte kunnat få reda på någonting om. Tyvärr brukar re-

inkarnationsforskare inte få kännedom om sådana fall förrän barnet och dess familj redan har träffat den familj som barnet säger sig ha tillhört i det föregående livet. Och då kan det hända att sammanblandning av minnen leder till att barnet sedan tillskrivs mer korrekta uttalanden om den avlidne, som det identifierar sig med, än det i verkligheten har gjort. I sådana fall beror en bedömning av fallet på hur tillförlitliga man anser att vittnenas uppgifter är. Det verkar troligt, skriver Stevenson, att i en del fall har de äldre förvanskat och förbättrat vad barnet har sagt – men den förklaringen gäller inte de få fall där en skriftlig redogörelse har gjorts för vad barnet sagt, innan påståendena kontrollerats. I ett anseeligt antal fall har forskare besökt platsen endast några få veckor efter händelserna, och då reduceras starkt minnesfel som beror på tidsfaktorn, men kanske inte sådana fel som beror på vissa tendenser hos vittnena.

Som förklaring till sådana här fall av reinkarnationstyp har föreslagits bland annat att barnet kan ha fått sina kunskaper genom ESP; i en kultur som är välvilligt inställd till reinkarnationstron, kan det tänkas att ett barn bygger upp en sekundär personlighet på grundval av kunskaper som mottagits paranormalt och ger dessa formen av i den kulturen acceptabla minnen av tidigare liv. Vad som talar emot den hypotesen är att sådana här barn – med sällsynta undantag – inte visar någon ESP-förmåga i övrigt.

Dessa barn som säger sig minnas tidigare liv, uppvisar oftast under

lång tid – flera år och ibland längre – ett beteende som är ovanligt för ett barn i den familj som barnet tillhör men stämmer med den tidigare, avlidna personen: barnen kan till exempel visa ett speciellt intresse när det gäller mat eller kläder eller sysselsättning, som är ovanligt och inte tycks ha stimulerats i barnets nuvarande omgivning. Det är svårt att se hur sådana personlighetsdrag har kunnat överföras med hjälp av ESP. Stevenson menar att om man vill förklara fall av reinkarnationstyp med super-ESP, då måste denna hypotes utvidgas så att den inte blir mer trovärdig än hypotesen överlevnad av döden.

I en slutkommentar skriver professor Stevenson att sådant som pekar på personlighetens överlevnad av döden inte kommer från endast en enda typ av fenomen utan från flera: syner och uppenbarelser av döda, utanförkroppsliga upplevelser, dödsbäddsvisioner, vissa slag av mediumistiska budskap samt fall av reinkarnationstyp – och inom var och en av dessa grupper finns många fall, ibland tusentals.

Det är Stevensons övertygelse

HOROSKOP

Mini-horoskop 17 sv/kr
Udförligt
personligt horoskop 46 sv/kr
Progressivt årshoroskop 46 sv/kr
Astro-Bladet sendes gratis

Peter Sörensen

Solgården 18, DK-3250 Gilleleje
Danmark

att det finns tillräckligt mycket som tyder på personlighetens överlevnad av döden för att man skall kunna tro på detta, även om slutsatsen överlevnad inte är tvingande.

Frågan om människan överlever kroppens död är en av de mest betydelsefulla som hon kan ställa, skriver Stevenson också. Ändå har denna fråga hittills rönt blott liten uppmärksamhet och mindre stöd från vetenskapsmän än många andra frågor som är av mindre betydelse. Om resultatet av överlevnadsforskningen har varit litet och inte medger några bestämda slutsatser, så beror detta på att de som arbetat med dessa frågor har varit så få.

*Du vill hellre bli god i morgon
än vara det i dag*

Marcus Aurelius

VÄLKOMNA TILL VÅRT BIBLIOTEK

Teosofiska Samfundet Pasadena

Sveavägen 45, 1 tr., Stockholm.

Ni möter i vår litteratur en tidlös livsfilosofi, som belyser dagens mest trängande frågor och behov.

Öppet sept–maj
Månd + onsd 12–15
Tisd + torsd 16–18

Försäljning av vår litteratur sker huvudsakligen genom vår gen.-agentur Rönnells Antikvariat, Birger Jarlsgat. 32, 114 29 Stockholm.
Tel. 08/11 54 11/20 21 63

Profeten

Av Sven Rosén

Ännu en bok för groddfantaster!

Det har nu gått två år sedan Ann Wigmore gästade Sverige. Vi har i Sökaren kunnat läsa om hennes hälsoinstitut i Boston och om hennes betydelse när det gäller återupptäckandet av groddarna som värdefull människoföda. Att groddar kommit att framstå som en symbol för den nya tidsålderns sunda kost kan väl ingen ha tagit miste på. Eftersom jag själv var med om att organisera Ann Wigmores vistelse här i Sverige och sedan dess även besökt hennes institut i Boston, har jag med intresse läst den nya groddboken *Groddar. Enkel handledning. Många recept.* av Per och Gita Sellmann och Anna-Lice Björkén (en HÅLSA-bok, 200 sidor, ca-pris 48: -).

Eftersom Ann Wigmore uteslutande använder rå föda, så har många bara använt groddar som ett komplement på råkostallriken eller som utfyllnad i sallad. I den här nya groddboken visas i över 100 recept på hur man kan variera användningen av groddar i olika maträtter. En enkel och instruktiv handledning i groddning finns också med. Boken är dessutom trevligt illustrerad och torde passa både för barn och vuxna.

Det enda jag saknar är mera utförliga uppgifter om näringsvärdet i de olika groddsorterna, men som också författarna själva påpekar, så finns det ännu ytterst få sådana uppgifter tillgängliga. Näringslära är ett ungt forskningsfält, och man har inte hunnit forska mycket om groddar.

Jag har också uppmärksammat att paret Sellmanns handbok "Allt om Groddar" under hösten kommit ut i en tredje reviderad upplaga. Det känns glädjande att även matnyttiga böcker når ut till en bredare allmänhet. Jag har också tidigare hört många säga att Erhard Alms bok om Nitrilosider, som också fyller stora delar handlar om groddar och gräs, är slut på förlaget. Den finns dock nu åter i en ny upplaga och kan fås genom bokhandeln Vattumannen i Stockholm.

Må groddarna och gräset åter frodas i våra "köksträdgårdar", särskilt nu under vintermånaderna, när vi så väl behöver ett extra tillskott av fräscha grönsaker.

Elisabet Spens

Inspirerande bok av Ulla Sallert

Det är svårt att låta bli att börja fasta, när man har läst Ulla Sallerts nyutkomna bok *Därför fastar jag* (Larsons förlag). Den sprudlar av entusiasm, men det personliga lovsjungandet av fastan är rikligt uppblandat med fakta, citat från läkare, exempel ur verkligheten samt goda råd och praktiska tips. Boken är också avsedd att kunna användas i studiecirklar. I dess slut finns en studiehandleddning för åtta sammankomster. Där finns också recept på vegetariska rätter och en fyllig lista på litteratur i ämnet fasta, hälsa och hälsokost. Birgitta Larson har illustrerat trevligt.

Att fasta tillsammans med andra är både lättare, roligare och säkrare, säger författarinnan, och att slå sig ihop några stycken och fasta samtidigt som man följer studiecirkeln kan därför vara en god idé för dem som inte kan åka till hälsohem.

Ulla Sallert har själv varit vegetarian i tio år, och under den tiden har hon hunnit fasta 17 gånger.

Ett kapitel i boken heter just lovsång till fastan. Där skriver Ulla Sallert bl a:

"Att fasta är en seger över den egna personligheten. Det blir början till något nytt. Man känner sig nöjd med sig själv. Det betyder faktiskt något för hälsan vad vi känner och tänker. Hälsan växer inifrån, inifrån vår egen tanke... Fastan nollställer kropp och själ. Den ger oss en möjlighet att återfinna oss själva. Man blir vän med sej själv - och livet. Det är något egendomligt med fastan, sedan man en gång upplevt den, känner man sig aldrig riktigt mera ensam!"

Asa Freij

Spiritualism

1976 utgav spiritualisten Elisabeth Andersson en liten bok med titeln *Detta har jag upplevt*. Hon berättar troskyldigt om seansupplevelser, bland annat med fritt svävande trumpeter, och egna paranormala förnimmelser. Det är 85 olika berättelser, på 144 glest tryckta sidor, så varje händelse beskrivs mycket kortfattat. Här ett prov:

Den materialiserade handen

Att jag tydligt känt, att jag blivit berörd av något som jag inte sett har hänt rätt många gånger, men att min hand fattats av en annan hand, har endast hänt en gång. Det var kväll och jag hade lagt mig och jag kände en stark bedövning. Jag var så trött, så det dröjde en stund, innan jag orkade sträcka ut handen och stänga av radion och släcka lampan. *Handen hängde fortfarande kvar i luften, då jag kände att den stilla fattades av en annan hand.* Jag blev glad, lyfte min vänstra hand och kände med den på den främmande handen som fortfarande höll om min högra hand. Benen i handen kändes fyllt tydligt, och min hand fortsatte över handleden till armen, men då kände jag hur armen, som jag höll i

min hand, började försvinna, liksom smälta, och på samma sätt kände jag även handen, som höll i min högra liksom smälta bort. Det hela var över på någon minut. Jag kände, som om hela rummet var fyllt av kärlek, och jag somnade mycket lycklig den kvällen. Då jag på seans hos Agnes Röklander frågade vem handen tillhörde svarades: "Det var din ledares hand."

(Adress: Elisabeth Andersson, Rämensvägen 47, 121 67 Johanneshov)

SM

Om hänförelse och förnuft

För en sökare är det intressant att studera vad det kan bero på att en del människor tycks attrahera med ett behagligt väsen och bli idoliserade av sina beundrare - medan andra är så fränstötande och otrevliga, att de absolut inte borde vara något att identifiera sig med utan bara att förakta och se ned på men ändå kan bli en sorts gestalter att söka efterlikna, kanske främst för dem som inte känner sig riktigt hemma i den samhällsform de råkar leva i för tillfället.

Vad är det som kan förmå människor, många av dem välutbildade, att ge upp alla egna tankar för att i stället underkasta sig ett starkt ledarskap? Och vad kan få andra att tvivla på varje form av idolskap för att i stället sätta tilltro till en rationell och byråkratisk styrning av ett samhälle?

Om dessa frågor hade den "klassiske" sociologen, nationalekonomen och filosofen Max Weber (1864 - 1920) speciella teorier och förklaringsmodeller, ännu inte helt smälta och genomarbetade av efterföljarna. De har också kritiserats av många. Weber är mest känd för sin teori om den kalvinistiska moralens betydelse för den västerländska kapitalismens framväxt. Han gjorde jämförelser mellan vad katolicism och protestantism betydde för hur länders ekonomiska system utvecklades.

Läran om predestinationen, att varje individ är förutbestämd antingen för ett evigt himmelskt liv efter detta, om han eller hon är framgångsrik i jordelivet, eller till ett liv i evig osalighet, var en väldig drivkraft för tex "rövarbaronerna" i USA. Den betydde att de som det gick illa för redan på jorden var dömda till evig förtappelse och inte värda någon misskund. Följaktligen kom de som omfattade dessa tankar, varav många religiösa flyktingar från Europa till USA, att kämpa oerhört för att nå världslig framgång, jämsides med personlig sparsamhet och ett spartanskt liv. Det ledde på kort tid till skapandet av väldiga förmögenheter. Men på sin ålders höst började många av dem tvivla... Då kom i stället de storslagna donationerna till sjukhus, bibliotek och andra inrättningar till medmänniskornas fromma!

Men Weber har också många andra in-

tressanta teorier av teologisk/politisk/sociologisk karaktär, främst uttryckta i ett stort arbete som utkom efter hans död och hade sammanställts av hans hustru.

I en doktorsavhandling, sommaren 1979 framlagd vid sociologiska institutionen, Göteborgs universitet, har Kerstin Lindskoug tagit fasta på Webers idéer om makt över människor. Avhandlingen heter *Hänförelse och förnuft. Om karisma och rationalitet i Max Webers sociologi.* (Dialog, ca 55: -).

Ordet "karisma" har samma grekiska ursprung som det franska "charme". Karismatisk makt, som bottnar i betvingande personlig utstrålning hos en politisk eller religiös ledare, oftast av fanatisk läggning, kan få väldiga konsekvenser för både individer och grupper. Inte så sällan är det ungdomar som underkastar sig ledarskapet. Många av dem är intellektuellt välutbildade, men känslomässigt utsultna. Att gå in i en sådan karismatisk grupp ger en stark känsla av tillhörighet och kanske t o m meningsfullhet i tillvaron, samtidigt som det betyder att man släpper ansvaret för sitt eget liv och sina handlingar.

Den diametrala motsatsen till karismatisk makt kan enkelt uttryckt kallas den byråkratiska hierarkin. Ett av Kerstin Lindskougs kapitel behandlar vetenskapens, teknikens och myndigheternas förmyndarskap över den moderna människan i ett välutvecklat industrisamhälle. Trots en väldig teknisk och naturvetenskaplig apparat har de enskilda människorna aldrig kommit ifrån behoven av någon form för tro, helighet, religion, andlighet, mystik.

Karisman betyder då kontakt med detta "heliga", med den värld som anses vetenskapligt ointressant och som stängs ute av tekniken. Byråkratiska företrädare nedvärderar känslor men drar sig inte för att utnyttja dem för sina egna manipulationer. Men de starka känslorna hos de karismatiska anhängarna blir en bekräftelse på att det "finns något bortom bergen", något som går långt utöver materiell vetenskap och byråkratisk rationalism.

I avhandlingen framförs exempel på och argument för att starka emotionella och religiösa behov kan leda till att man blir infångad av karisman och medlem av någon karismatisk rörelse.

Precis som med politisk ledning under en "upplöst despot" kan karismatiskt ledarskap leda till framgångar eller motgångar i både världslig och andlig mening, himmel eller helvete, sällan balans eller slätstrukenhet. De karismatiska ledarnas suveräna övertygelse och säkerhet gör ett starkt intryck på många som vacklar i sina uppfattningar och gärna skulle vilja uppnå ett lika "förklarat" tillstånd, bli helt på det klara med vad som en gång för alla är rätt och riktigt!

Ett kapitel i avhandlingen ägnas åt Max Webers historiesyn och berör främst rationalisering som begrepp, vilket belyses från många olika synpunkter. I övrigt tas i huvudsak den karismatiska auktoriteten upp till diskussion.

Tre rörelser som fyller alla kriterier

på en karismatisk väckelse beskrivs ingående. Det är Antonio Conselheiro och det "bondeuppror" som uppstod med honom som centralgestalt i ett område i nordöstra Brasilien. Dessutom beskrivs de för svenska tidningsläsare mera kända sekterna Unification Church och Folkets Tempel.

Unification Church, grundad av sydkoreanen Sun Myung Moon, flyttade efter stora framgångar i Korea till USA på 60-talet. Där byggdes en "kyrka" upp som ett vinstgivande och affärsdrivande företag. Att som "moonie" tillhöra denna "storfamilj" förefaller lösa många spännsfyllda unga människors innersta behov, uppvuxna som de är under materiella förhållanden som lämnat liten plats för andlighet, kanske

t o m saknat vanlig medmännisklighet. De har känt sig berövade ett meningsfullt liv, men efter en omvändelse "hittat hem". Utifrån ser det förstås ut som en fruktansvärd form av utnyttjande, i vissa avseenden värre än sedvanlig kommersialism.

I en efterskrift tas den märkliga sekten Folkets Tempel upp. Den hade startat med att anhängare till ledaren Jim Jones börjat finna nytt människovärde i ett gemensamt hat till det amerikanska samhälle som föraktat dem. Hela kolonin utvandrade från USA till Guyana, och av särskilt intresse blev de sista och mest bisarra händelserna som kulminerade i den tragiska massdöden och det kollektiva självmordet i november 1978.

Bertil Nilsson

Vakna upp och lev.

Sätt ditt sikte högt,
ju högre desto bättre.

Var inställd på att de underbaraste saker kommer att hända,
inte i framtiden utan just nu.

Inse att ingenting är för bra för att vara sant.

Låt inte någonting hindra dig
eller på något sätt fördröja dig.

Känn dig entusiastisk inför livet;
livet är så underbart,
du gör det underbart genom din entusiasm.

Lär dig att ha absolut klart för dig vad du önskar i livet;
var aldrig dunkel och svävande.

Du kan göra allting,
du kan vara allting för alla människor
när din tro och din förtröstan är förankrad i Mig.

Lita på din förmåga att göra allting
eftersom du får din kraft,
ditt allt, från Mig.

Jag är allt i alla.

Sträva framåt med lugna, säkra steg,
och vet

djupt
långt därinne
inom dig

att du kommer att uppnå varje mål du har satt upp för dig,
du kommer att nå dina syften.

Börja nu idag.

Ur "Footprints on the Path" av Eileen Caddy.
Övers Maria Adkinson, ill. Charles Adkinson.

SM:

MED SÖKAREN IN I 80-TALET

Sökaren började utges 1964. Det är alltså 17:e årgången som skall börja nu. Den tryckta upplagan är omkring 3 500 exemplar per nummer. Tack vare ett bidrag från Statens Kulturråd på för närvarande 46 000 kronor för ett år är tidskriften såpass påkostad som den är – 36–40 sidor hade inte varit möjligt utan det stödet.

I Sökaren, som är en oberoende tidskrift för livsåskådningsfrågor, med en speciell profil, behandlas parapsykologi, UFOs, skilda religiösa rörelser (inte minst med österländskt ursprung), vegetarism, "vishet" m m. En liknande intresseinriktning finner man hos exempelvis bokhandeln Vattumannen, Måndagsgruppen, Klubb Kamelen, Larsons förlag (delvis) samt inom Teosofiska Samfundet. Men Sökaren torde ha en mer kritiskt granskande inriktning.

Jag menar att läsarna har nytta av att i Sökaren kunna ta del av sakligt motiverad kritik. Ett allvarligt sanningssökande bör inte bara innebära att öppet, välvilligt titta på skilda tankeriktningar m m, utan även att vara kritisk och kunna, för sin egen del, på goda grunder sortera bort det som man finner icke intressant eller icke hållbart. Den kritiska tanken är ett instrument som har lika stor betydelse för vanliga sanningssökare som för sanningssökande vetenskapsmän.

Men det är också så att det för Sökaren är betydligt lättare att finna personer som vill skriva positivt om något som de tror på eller är välvilligt inställda till, och anhängare som i intervjuer vill berätta om det som fyller själen med ljus, än att hitta personer som vill och kan informera neutralt eller välmotiverat kritiskt. Därför blir trots allt de helt

objektiva eller kritiska artiklarna färre än de "troende" och välvilliga.

En målsättning för Sökaren är att ge läsarna relevanta upplysningar, att berätta om de skilda företeelserna på ett så riktigt sätt som möjligt. Ändå ankommer det ju på varje läsare att själv göra sina egna bedömningar och söka även på annat håll. Innehållet i Sökaren bör kunna vara en del av underlaget för vars och ens egna ställningstaganden.

*

Inbetalningskort medföljer hela upplagan av detta nummer, fastän ett mindre antal läsare redan betalt för 1980. Den som är osäker på om betalning erlagts, kan höra sig för med redaktören.

Dröj inte för länge med förnyelsen! Det är hyggligt att betala prenumerationen snabbt, så att vi slipper skicka ut påminnelseavi.

SÖKAREN

Nr 10 1979 Årgång 16

Adress: Box 3063, 103 61 Stockholm 3

Postgiro: 70 60 47 -8

Bankgiro: 372 -8128

Telefon: 08/69 60 27

Red o ansv utg: Sven Magnusson

Sökaren är en oberoende tidskrift för livsåskådningsfrågor, där skilda meningar kan föras fram.

För varor och tjänster som utbjuds i annonser i denna tidskrift svarar endast annonsörerna själva.

Tryckt hos Smålandspostens Boktr. AB, Växjö 1979

ISSN 0038 -0504

PRENUMERATIONSPRISER

Helår (10 nr) 64: - (1980 68: -)

Halvår 34: - (1980 36: -)

Annonspriser (moms tillkommer):

Helsida 700: -, halvsida 450: -, småannonser 15: - per spalt-cm men minst 45: -.

INNEHÅLL:

Asa Freij:

Ulla Sallert litar till astrologin 2

Asa Freij:

Ulla Sallert hos Måndagsgruppen 4

Per Sellmann:

Themis Förlag 6

Gustaf Lundgren:

Min favoritbok 8

Björn Sahlin:

Mot en ny andlighet? 10

Rolf Ejvegård:

Xenofanes 12

Philip J Klass:

J. Allen Hyneks omvändelse 14

Asa Freij:

Martinus kosmologi 18

Olle Wedholm:

Utöver tidens gräns 20

Sven Rosén:

Eländes elände 22

Asa Freij:

"Wisdom's goldenrod" 28

Rolf Ejvegård:

Blåst kring Parapsychological Association 30

Överlevnadsforskningen 34

Inbetalningskort medföljer